

Kasım - Aralık 2021

ISSN: 1306 - 3731 Fiyatı : 15 TL.

16.
YIL

Akpınar

96.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

ŞİMDİ TÜRKÇE DÜŞÜNME ZAMANI

- Saim SAKAOĞLU
- Bedrettin KELEŞTİMUR
- Abdullah SATOĞLU
- İsmail ÖZMEL
- Abdülkadir GÜLER
- İlkey COŞKUN
- Erhan ÇAMURCU
- Dursun ÖZDEN
- Sadık Kemal TURAL
- Oyhan Hasan BILDIRKİ
- Dursaliye ŞAHAN ve
Yonca YAŞAR

- Hasan Hüseyin ÖZMEL
- Murat SOYAK
- Yahya AKENGİN
- Mehmet BaŞ
- Mustafa ERYAMAN
- M.Nihat MALKOÇ
- Musa DOĞRUER
- Ünvar KORKMAZ
- İsmail Emre ÖZER
- Şakir MUSALLİ
- Ömer VAROL
- Hilmi Kağan ÖZMEL

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL
ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL
Nevzat TOPAL
Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)
Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)
Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE
Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 15 TL
Yıllık Abone Bedeli: 100 TL
Resmî Abone Bedeli: 150 TL
Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro
Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)
Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi
İban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM

BASIM YERİ

KARAN OFSET

Fertek Mah. OSB. 4. Cad. No: 6 • NİĞDE
Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

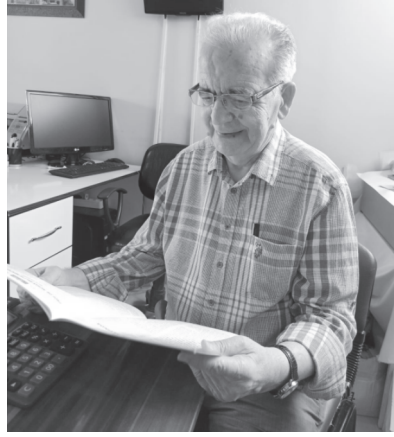
İÇİNDEKİLER

- 3 **ATASÖZLERİMİZ BİZİ YANILTIYOR MU? - 1-**
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
- 7 **EĞİTİM BİZİM GELECEĞİMİZ**
Prof. Dr. Bedrettin KELEŞTİMUR
- 9 **Kim bilir kaç günü kaldı ömrümüzün?**
ZİYA OSMAN SABA
Abdullah SATOĞLU
- 11 **ŞİMDİ TÜRKÇE DÜŞÜNME ZAMANI**
İsmail ÖZMEL
- 15 **TOPRAĞIN ÇAĞRISINI DUYAN ŞAİR MURAT SOYAK**
Erhan ÇAMURCU
- 17 **ÖLÜMÜNÜN 23. YILINDA BARIŞ MANÇO'YU SEVGİ VE SAYGIYLA ANIYORUZ**
Abdülkadir GÜLER
- 19 **ZAMANIN SESSİZLİĞİ**
İlkay COŞKUN
- 20 **EVDE KAL**
Murat SOYAK
- 21 **ANADOLU'YA ADINI VEREN "ERMİŞ" KADINLAR**
Dursun ÖZDEN
- 26 **NİĞDE İBN-İ DAİ MESCİDİ VE MEZARI**
Mustafa Eryaman/Arkeolog
- 29 **KAMERLE HASBİHAL / SUÇ OLUR**
Hasan Hüseyin ÖZMEL
- TEMMUZ DAĞLARINA YAĞMUR BEKLİYORUM**
Yahya AKENGİN
- 30 **BENİ KALBİNDE SAKLA (Mehmet BAŞ)**
MEVSİM KIŞ (İsmail ÖZMEL)
- 31 **ÖĞRETMENİN DÜNYASI**
(M. Nihat MALKOÇ)
- 32 **VARMI? (Musa DOĞRUERİ)**
EYLÜL (Günver KORKMAZ)
DÜNYADA ONCA ZORLUKTAN GEÇTİK (İsmail Emre ÖZER)
- 33 **ÖYKÜ: HÜSEYİN**
Oyhan Hasan BILDIRKI
- 38 **ÖYKÜ: DONDURMA**
Şakir MUSALLİ
- 40 **ÖYKÜ: BEGONVİL**
Hilmi Kağan ÖZMEL
- 41 **MELENDİZ TOROSLAR KARINI ALMAZSA**
Ömer VAROL
- 42 **ÖYKÜ: 14 ŞUBAT DÜNYA ÖYKÜ GÜNÜNE BİNAEN 70 YAZAR TARAFINDAN KALEME ALINAN KOLLEKTİF ÖYKÜ AĞAÇ DEYİNCE (Dursaliye ŞAHAN – Yonca YAŞAR)**

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

TÜRKÇE'YE ÜÇÜNCÜ AŞK MEKTUBUM

İSMAIL ÖZMEL

Sevgi ve aşk insanın hamuruna karışmış iki hayat damarıdır. En mutlu zamanlarımızı, en güzel yazılarımızı, şiirlerimizi bir sevgi uçurtmasına, bir aşk yıldızına bağlamadan güzelliği ve mutluluğu yakaladığımızı nasıl iddia edebiliriz. Evinizde, yazlığınızda, bağlarda, kırlarda geçen onca günleriniz olur ama bir bakışla nefesinizi kesen güzeli bir türlü unutamazsınız. O kıyıda geziyorduk, sohbetin koyulaştığı bir zamanda gözlerimi öyle bir ışık demeti aldı ki, sendeledim ve durdum, arkadaşlar niye geri kalıyorsun diyorlarmış ama kulak duymaz olmuş, göz başka bir şeyi görmez olmuş. Bu bir çift göz beni oradan alıp götürdü, o bakış izin vermese hiçbir şey yapacak gibi değildim. Bir süre öyle kaldık, temmuzun sıcaklığında bunalmış da, bir serin sahile ulaşmış, beraberce, sırlıklam bir yağmurda ıslanmış gibi.

Boğaziçi'nde, Yeşilköy'de, Adalarda, Konak'ta, Kordon boyunca, Ankara'da, Hacettepe'de, konak meydanında güneşin doğuşunu ve batışını hiç gözlediniz mi? Biz böyle bir merakın etkisiyle bir gece sabahladık. Ne için bir güzellik için, az bulunur bir demin tadını tatmak, heyecanını yaşamak için. Çamlıca'yı, Kayabaşı'nı, yaylaları niçin özler insanlar, sade manzara için, sade yeşil çevre için mi? Bütün bunlara doğanın benzersiz gösterilerinden birisine şahit olmak için geldiklerini de ilave ediniz. İnsanın, Güneşin ve Aydede'nin, denizin, göl kıyıların, dağ yamaçlarının bu ülkede sahneye koyduğu emsalsiz güzelliklerden ve gösterilerden habersiz yaşayanlar, ne büyük bir hayal ve hayat sahnesinden habersiz yaşadıklarını, kayıpta olduklarını bir gün anlayacaklardır.

İstanbul'da, İzmir'de, Antalya'da, Çanakkale, Edirne'de, Erzurum, Ağrı, Hakkari'de, Samsun, Rize, Trabzon, Artvin'de, Hatay, Adana, Mersin, Niğde, Muğla'da, Edirne'de, Şanlıurfa'da, Mardin'de ve bütün Anadolu şehirlerinde, o kadar zaman geçirdim ama böyle bir manzaranın olduğunu hiç kimseden duymadım, gören hiçbir göz bu sırrı bana ima bile etmedi. Türkiye nice güzelliklerin, sevgilerin ve aşkların harman olduğu, her köşesine her noktasına; sahiplik bilinci ile bakan; muhakkak orada her gün yenilenen, her gün sahnelenen bir güzelliği bulur ve yaşar.

Söz dönüp dolaşıyor gelip güzelliklere, sevgiye ve aşka bağlanıyor. Ondan ötesi nedir diye sorduğunuzu hissediyorum. Ondan ötesi Türkçedir. Bütün güzelliklerin zirvesi, bütün güzelliklerin tercümanı.

Türkçeye ve onun mahsullerine bakınız, aradıklarınızı fazlasıyla orada bulacaksınız. Bana sorarsanız, bütün yazılarım ve bütün sözlerim Türkçe'ye aşk mektubudur.

Akpınar, 96. sayısı ile yayın hayatında 16. yılını tamamladı. Akpınar'ı yaşatmak bize sağlık ve mutluluk veriyor. Bu güzel duyguları paylaşmaya devam edelim.

Önümüzdeki dönemde daha geniş yelpazede ve daha farklı edebiyat ve sanat konularını konuşacağımıza inanıyorum. Çünkü düşünceye dokunmayı sağlayan sanat, tahayyül ve zevk zirvesine her geçen gün biraz daha yaklaşıyor sanıyorum. Kalemimizle biz de bir oluşun tezgâhında şekilleniyor, süsleniyor, güzelleşiyoruz. Bunu yakından hissetmek sanırım Akpınar'ı sizlerin beğenileriyle daha iyi ve güzel bir noktaya taşıyacağız. Bütün bunları beraberce yapacağız. Yelpazemiz geniştir, yeter ki yazı, hikâye, şiir emeğin ve zevkin ışıltılarını taşısin.

Akpınar'ın yeni sayılarında buluşmak, elinize her yeni sayı ulaştıkça, posta çek hesabımıza 15 lira yatırmanız dileği ile, yazılarınızı, şiirlerinizi, hikayelerinizi ve dergi için tavsiyelerinizi bekliyor, saygılarımızı sunuyoruz.

ATASÖZLERİMİZ BİZİ YANILTIYOR MU?

- 1 -

GÜLMEDİM AMA BAŞIMA GELDİ!

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Ne güzeldir atasözlerimiz, sadece bizimkiler değil, başka kültürlerin atasözleri de güzeldir. Gerçi olumsuzlukları dile getirenleri varsa da biz onları uygun şekilde yorumlayarak değerlendiriyoruz. Aslında beğenmediğimiz atasözlerinde bile beğendiğimiz dersleri çıkarabiliyoruz. İlk örneğimizi onlardan vermek istemeyiz. belki ilerleyen satırlarda görüşebiliriz.

Bir de, yanlış söylediğimiz için gerçek anlamını ya hiç çözemediğimiz veya farklı yöne çektiğimiz atasözlerimiz de yok değil. İşte onlardan iki örnek.

Su uyur, düşman uyumaz,
Eşek hoşaftan ne anlar.

İlk sözümüzün yanlış anlaşılmasının sebebi, ilk kelimesinin, artık günümüzde tek başına kullanılmayan sü (asker, ordu, vb.) kelimesinin yanlış söylenmesidir. Bu sü kelimesi süalp, süerdem, kelimelerinde soyadı olarak yaşamaktadır. Acaba, Osmanlı devlet teşkilatında görülen subaşı'nın aslı da sübaşı olabilir mi? Demek ki uyuyan su değil sü (asker) imiş. Böyle olunca da atasözümüzün anlamı ortaya çıkıyor.

İkinci örneğimiz ise içindeki kelimelerin benzer şekilde söylenmesiyle ilgilidir. Aslı, eşek hoş laftan ne anlar olan sözümüzdeki l sesini düşürerek iki kelimeyi birleştirivermişiz, o kadar. Aman dikkatli olalım; süvari, süet, sülün, süre,

vb. kelimeleri de sü'lüler arasına almayalım.

Atasözlerimizle ilgili ilk yazımın yayımlanmasının üzerinden neredeyse yarım yüzyıl geçmiş. Zaman zaman bu konuya eğilir, alanla ilgili sorunları gündeme taşırım. Bu taşıma işi bazen bir bildiri, bazen ise bir makale boyutunda olur. Kısacası ömrümüzün bir bölümü atasözlerimizin arasında geçmektedir.

Üniversitede görevli iken Türkçe kompozisyon derslerine girdiğim bazı sınıflarda atasözlerimizle ilgili küçük uygulamalar yapardım. Benim hazırladığım bir olay örgüsünün sonunda öğrencilerimden konu ile ilgili bir atasözümüzü hatırlamalarını isterdim. Bu hatırlama işi öylesine dal budak salardı ki doğrudan bir atasözümüzü hedeflemişken öğrencilerimiz benzer veya onu okşayan sözlerimizle de dersimize renk katarlardı.

Öğrencilerimizle paylaştığımız konulardan biri de en eski atasözlerimizi hatırlamak, onların günümüze kadar

gelebilenlerini tarihî akış içinde

değerlendirmek olurdu. Şu atasözlerimiz acaba tarihimizin hangi zenginliğinden alınarak gündeme getirilmiş olabilir?

Kuş kanatın er atın (Kuş kanadıyla, er atıyla),

Ermegüke eşik art bolur (Tembele eşik, dağ geçidi olur),

Erdem başı tıl (Erdem başı dil),

Böri koşnısın yimes (Kurt, komşusunu yemez).

Biz bu sözlerimizi, meslektaşımız Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'un son eserlerinden birinden aldık: Dîvânu Lugâtî't-Türk'teki Şiirler ve Atasözleri, İstanbul 2020.

Bu dört sözümüzden günümüze kadar gelemeyeni var mı acaba? Belki biri... Ama bizim başka bir uygulamamız daha vardır ki o da bir atasözümüzü değişik dönemlerde büründüğü şekillerle ele alıp değerlendirmektir. İşte size o sözümüz:

Endik uma ewlikni ağırlar. (DLT I / 106).

Konuğun kutsuzı ev issini ağırlar. (İzbudak 389)

Ahmak konuk ev ıssısını ağırlar. (Megiser, Oy, 216/7)

Misafirin akılsızı ev sahibini ağırlar. (Şinasi-Ebüzziya, 3479).

Ahmak / Şaşkın misafir ev sahibini ağırlar. (Aksoyl, 119/3, 354/1849)

. Biz, bu sözümüzün ilk şeklini Besim Atalay'ın çalışmasından almıştık. Bu eserimizle ilgili son çalışmayı yapan Ercilasun, sözümüzün şu şekilde okunması gerektiğini bildiriyor:

Endik üme ewligni ağırlar.

Sayın Ercilasun, sözümüzü günümüz Türkçesine şöyle aktarıvermiş: Aptal konuk ev sahibini ağırlar.

Kaşgârlı Mahmud'un bizlere armağan ettiği ve bütün kelimeleri Türkçe olan sözümüz ne yazık ki; endik ve üme kelimelerini kaybederek 15. yüzyıla gelmiş. Bu yeni şekil de konuk, kutsuz ve ıssısız yoluna devam etmiştir. Günümüzdeki şekliyle sözümüz Türkçesini neredeyse ancak yarı yarıya koruyabilmiştir.

Gelelim başlığımızdaki hikâyeye... Zaman olarak hangi yılı vereyim diye düşünüyorum. Yirmi birinci yüzyılın ikinci on yılının ortaları desem olmaz mı acaba? Olur, hem de bal gibi olur. Haydi, bir de mekân belirleyelim. Elbette ne Hint olacaktır ne de Yemen... Ancak bir hikâyenin kahramanının adıyla özdeşleşen ilimiz olsun. Hemen Köroğlu havası gibi söze giriverelim. Mekânımız Bolu'dur Bolu... Eee, kala kala ne kaldı? Kahramanlar... En az iki kişi olacak ki ikisinin de başına bir şeyler gelecek...

Bir kuşluk vaktinde. Konya'dan iki üniversite hocası şehirlerarası yolculuğa çıkarlar. Daha genç olanının adı Ali Berat, hocası olan öbürünün adı ise Saim. Alptekin ve Sakaoğlu hocaların yolu Ankara üzerinden Bolu'ya uğrayacak. Bolu ki on yıllardan beri, değişik aralıklarla Köroğlu ile ilgili toplantılara ev sahipliği yapar. Bu ikilinin gidiş sebebi yine Köroğlu'dur, yani Ruşen Ali...

Bolu nam şehirde bir hayırseverin adını taşıyan bir de yüksek öğrenim kurumu vardır: Abant İzzet Baysal Üniversitesi... Saim Hoca oralara başka amaçlarla da gittiği için bu ilin ve üniversitenin sağını solunu iyi bilir. Kâh bir Manas bildirisi sunmak için o yollara düşmüştür, kâh Nasreddin Hoca'ya anlatmak için... Haydi, bir de ilk gidişini hatırlatıverelim: 1980 ve konusu Köroğlu...

Bunca güzelliği bir başka güzellikle de taçlandırmayalım mı?. Saim Hoca'nın Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin dekanı olduğu dönemde (1988-1994) Tokatlı bir delikanlı öğrencisi olur. Olur olmasına da o da hocasının yolunda yürür ve Bolu'daki üniversitenin genç hocaları arasında yer alıverir. O, günümüzün profesörü Erol Öztürk'tür.

Genç Erol hocasını ve hocasının en kıdemli öğrencisi Alptekin'i karşılar ve alıp konaklayacakları üniversite misafirhanesine götürür. Birinci katın uzun bir koridoru... Ve ortalara doğru sağa açılmış küçük bir koridor... Orada sadece iki oda vardır. Diptekini Saim Hocasına, yanındakini de Alptekin Hocasına ayırmıştır sevgili Erol'umuz.

Toplantı ertesi gündür. Akşam yemeğinde gelen bilim insanlarıyla birlikte tatlı bir sohbet havasına dalınır. Gençler bizim yorulmamamız, daha doğrusu dinlenmemiz için bizi odamıza gönderirler. Doğrudur da bu yaptıkları... Yetmişli yaşların ortalarında bunca yolculuk kolay kolay çekilmez.

Sabahleyin dinlenmiş olarak uyanıyor ve sevgili Berat ile birlikte kahvaltıya geçiyoruz. Ben yine, 1969'dan beri olduğu gibi çaysız bir kahvaltı yapıyorum. Varsa meyve suyu içiyor veya nefsimi başka içeceklerle köreltiyorum!

Toplantının açılışı, tören ve konuşmalar derken zaman, şarkıdaki gibi su misali akıp gidiyor. Bildirimi sunuyorum, başkanlık koltuğunda bulunuyorum derken sevgili Berat da bildirisini sunuyor. Ama onun gözü yollarda. 'Nasıl etsem de bir Konya otobüsü için bilet bulabilsem' derdinde. Öyle ya, hocası emekli, onun ders verme gibi sorumluluğu yok. Oysa Berat

izin alırken derslerine yetiyecek şekilde belge dolduruyor. Neyse, bir saat sonra onunla vedalaşıyoruz.

Artık Abbas değil Ali de yolcu... Ben ise toplantının kalan oturumlarına katılıyor, yeri gelince soru sorup gerekli açıklamaları yapıyorum.

O da ne? Sevgili Berat telefonla beni arıyor. 'Her hâlde diyorum, akli toplantıda kaldı; benden biraz haber almak istiyor.' Oysa işin aslı öyle değilmiş. Telefondaki ses şöyle diyordu:

"Hocam, Erol Beyler benim odamı birilerine verdiler mi acaba?"

Haydaaa, Berat'ın bunu sorması için aklıma gelen tek cevap, galiba geri gelip toplantının kalan kısmına katılacak. 'Hayırdır Ali Bey...' dememe kalmadan o devamını getiriyor:

"Hocam, benim yedek pantolonum odamdaki dolapta kalmış olmalı... Erol Bey'e bir baktırır verir misiniz?"

"Elbette..." deyip konuyu Erol Bey'e aktarıyorum. Bir saate kalmadan unutulmuş pantolon benim odama, yatağımın üzerine bırakılıyor. Telefon açma sırası bana geliyor ve güzel cevabı Konya'ya ulaştırıyorum.

Aliciğimiz biraz telaşlı bir delikanlıdır... Bir de Konya'daki derslerine katılma arzusu derken küçük bir gözden kaçma sonucu dolapların hepsine bakmayı ihmal edince yola eksik çıkmış oluyor.

Ben ne mi yaptım onun bu durumu karşısında? Vallahi gülmeyi aklımın ucundan bile geçirmedi. Belki bu unutma işini başka bir kişi yapsa bir tebessüm sahibi olabilirdim ama Alimiz için böyle bir tepki vermeyi aklımın ucundan geçirmedi. Olayları tarihe havale edip toplantımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Derken toplantımız bütünüyle sona erdi ve bize de Konya yolları göründü. Eşyalarımı yatağımın üzerine indirip uygun şekilde valizime yerleştirmeye başlıyorum. Bu sefer kolay oldu bu yerleştirme işi... Varsın kırışacak olanlar kırışsın, nasıl olsa eve dönüyorum.

Yolculuğun, daha doğrusu toplantının koşuşturmacalarının sonucu olarak üç çeyrek yüzyıllı vücudum biraz yorulunca ona bir ödül veriyorum: Haydi bakalım, sana yarım saat dinlenme... Tabii bu küçük kaçamağın sonunda valiz açılacak ve her şey yerli yerine konulacak. Verilen hediye kitaplar, katılım belgesi, ufak tefek hatıra eşyaları filan bu arada gün ışığına çıkacaklar,

Yorgunluk biraz fazla imiş ki dinlenme kaçamağı da bir saate yaklaşıvermiş. Oldu olacak, kırıldı nacak diyerek kayıp zamana da aldırış etmeden yolculuğun izlerini ortadan kaldırmaya başlıyorum. Ve böylece her şey yerli yerine konuluyordu.

O gün öğleden sonra takım elbise giyip katılacağım küçük bir toplantımız vardı. Katılmam gerekiyordu. Belki küçük bir konuşma bile yapacaktım. Ama giymeyi planladığım takım elbisem dolabımda yoktu, başka yerde de olamazdı.

‘Acaba, valizimi boşaltırken farklı bir yere mi koydum?’

Hayır, hayır, başka bir yere koymadım çünkü valizimden böyle bir takım elbise çıkmamıştı ki!

Aklıma hemen Bolu yolculuğum geliverdi. ‘Acaba diye düşündüm, ben de tıpkı Alimiz gibi elbisemi Bolu’da unutmuş olabilir miyim?’ Galiba ‘Eyvah....’ demenin sırası bana geliyordu. Evet, başka seçeneğim kalmamıştı.

Neyse, Erol Bey’in telefon numarası

vardı da fazla yorulmadan ulaşıverdim.

“Erolcuğum, durum böyleyken böyle... Ali Bey’in başına gelen bu sefer benim başıma geldi. Takım elbisem odamdaki dolapta dinleniyor olmalı....”

Arkasından da atasözümüzü hatırlatarak Erol Bey’e derdimi yanıyorum:

“Oysa Ali Bey’in pantolonunun unutulduğu anlaşıncı vallah de gülmemiştin, billahi de... Niye başıma böyle bir benzer olay geldi, anlayabilmiş değilim.”

İki gün sonra takım elbiseme kavuşmuştum. Sevgili öğrencim Erol Bey benim unuttuklarımı bir koliye düzenli bir şekilde yerleştirmiş, Konya yollarına salıvermiş.

Tekrar ediyorum, ben sevgili Berat’ın pantolonunu unutması üzerine

kesinlikte gülmemiş, herhangi bir şey bile dile getirmemiştin.

Ne dersiniz, acaba, ATASÖZLERİMİZ BİZİ YANILTIYOR MU?

KAYNAKLAR

Aksoy, Ömer Asım (1971), Türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I / Atasözleri Sözlüğü, Ankara.

Ercilasun, Ahmet Bican (2020), Dîvânü Lugâtî’t-Türk’teki Şiirler ve Atasözleri, İstanbul.

İzbudak, Velet (hızl.) (1939), Atalar Sözü (Hâzâ Kitâbü Atalar biferemâyed Oğullara), İstanbul.

Oy, Aydın (1972), Tarih Boyunca Türk Atasözleri, İstanbul.

Şinasi-Ebüzzıya (1302/1886), Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye, 3. bs. Kostantiniyye.

EĞİTİM BİZİM GELECEĞİMİZ

Bedrettin KELEŞTİMUR

Elli yıldır, ‘eğitimin içerisindeyiz’ Nerelere, nasıl geldiğini yaşayarak gördük/görmekteyiz.

Günümüz Türkiye’inde, ‘eğitim dört dörtlük, her şey yerli yerinde diyen var mı?’

Hız. Ali (kv.), “En bilge insan, eksikliğini kusurunu bilen kişidir. Sözü tutan, yoz tutkuların silen kişidir. Kötücülere yüz vermeyen, iyiliklerle beslenen, dünya yıkılsa öz değerlerini söyleyen kişidir.”

Lütfen artık doğruları söylemenin zamanıdır. Bizler şunu gayet iyi biliyoruz. Cumhuriyet tarihi boyunca, ‘eğitim üzerinde çok oynadık’ Milletçe ittifak edebileceğimiz bir ana merkezde buluşamadık!

ABD’nin Nobel Ödülü alan 26. Başkanı, Theodore Roosevelt, “Bir insanı ahlâken eğitmeden sadece zihnen eğitmek topluma bir bela kazandırmak demektir.”

Allah Resul’ü (sav.), “Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim!” buyuruyor.

Bu millet, “Yunus diliyle sevgiyi inşa edebildi mi?”

21. asırda hala aşamadığımız Mimar Sinan’ın mühründe ne vardır,

“Ben, Sinan El Fakir-ül-Hakir!” İlimle birleşen yüksek bir tevazu!

Elli yıldır, eğitimin içerisindeyim.

Hedef ne olmalıdır, “ideal bir nesil yetiştirmek!”

Elazığ’da da öğretmenlik yapan Cemil Meriç, “Eğitim programımızın içeriği, insanımıza kendisini ve insanlığı tanıtmalıdır. Bunun için, tarihe, dile, dine, kültüre ve felsefi ilimlere ağırlık verilmelidir. Ve kullanılan metotlar, muhatapın seviyesine ve durumuna göre ayarlanmalıdır.”

Bu şehirde; Elazığ ilimizde, 1970’leri de, 1980’leri de, 1990’ları da ve günümüze doğru eğitimdeki gelişmeleri içerisinde yaşadık! Çok defa da, ‘üzülerek’ binlerce defa, ‘büyük bir ah!’ çekerek yaşadık!

Kâh Fen Liselerinin üzerinde, kâh Anadolu Liselerinin üzerinde, kâh Meslek Liselerinin üzerinde oynandı!

Hala bir türlü, ‘adamakıllı öğretmen yetiştiren kurumları...’ oluşturamadık! Çok defa yola çıkıldı, üzerinde karar kılınmadı, terkedildi...

Hani bir dönemler başarılı, “İmam Hatip Liseleri...” vardı. Hani bir dönemler, “Anadolu Liseleri...” vardı. Bir dönem geldi, “süper liseler...” oluşturuldu! “Meslek Liselerinin revaçta olduğu dönemler!”

Birbirleriyle yarışan, ‘dershaneler...’ vardı. Nerelerden nerelere gelindi?

Ha, gerçekten ilk kuruluşu 1933

yıllarına kadar uzanan, “Millî Eğitim Yayınevlerine ne oldu?”

Şimdi sormalıyız, mecburi eğitimi, önce 8 yıla, sonrada, 12 yıla çıkardınız!

Eğitimde bir sıçrama, bir değişim oldu mu?

A.North Whitehead, “Eğitim, ferdin yaşama sanatını idrak edebilmesi için rehber olmalıdır!”

İnsana, ‘yüksek bir ahlak ve moral kazandıracak’ özgüveni yüksek, şahsiyetli fertleri yetiştirmek!

Bir insana Rol- Model kimlerdir; Aile de, ‘anne-baba’ Okul da, ‘öğretmenleridir’

Erich Fromm, “Eğitimin temel amacı, çocukları kendi yeteneklerinin bilincine vardırmaktır.”

François de La Rochefoucauld, “Allah herkese çeşitli kabiliyetler vermiştir, bunları kullanılır hale getiren eğitimidir.”

Gallani, “Eğitimin amacı, doğuştan insanda var olan cevheri işlemek, özü geliştirmektir.”

Batılı düşünür, ‘insandaki asıl cevhere, maharetine, kabiliyetine, gizli yeteneğine yöneliyor’

Bizde öyle mi?

Ortaöğretimdeki, 6 milyon 318 bin 602 öğrencinin;

3 milyon 920 bin 83’ü, ‘genel liselere...’

1 milyon 731 bin 556’sı, ‘mesleki ve teknik liselere,

666 bin 963’ü de, ‘imam hatip liselerine...’ gidiyor.

2021 yılındaki, ‘eğitim fotoğrafımız...’

Gazi Atatürk’ün güzel bir sözü var; “Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır.”

“Eğitimidir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da esaret ve sefaletle terk eder.”

Bilginin, kültürün ve altını çiziyorum, ‘eğitimin gücüne’ inanacaksınız.

Gayret, birkaç kişinin omuzunda değil, ‘her birimizin üzerinde olacaktır’

Eğitim üzerinde titreyeceğiz! Sadece, ‘makamda oturanlar değil’ Her birimiz, ‘bulundukları yerlere göre sorumludurlar’

Peygamberlerin mirasçıları kimlerdir, “bilginlerdir!” İlim tahsili, ‘ibadettir’

“Yarın geçilecek yolları bugünkü nesiller inşa ederler!”

Allah indinde, ‘sizlerden hesap sorarlar’

Aklımızı, başımıza devşirelim! Bu ülkenin geleceğini, ‘yarın evlatlarımıza emanet edeceğiz’

Öyle dikkatle, itinayla, millî bir his ve şuurla hareket edelim ki, ‘gözümüz arkada olmasın’

Kim bilir kaç günü kaldı ömrümüzün?

ZİYA OSMAN SABA

Abdullah SATOĞLU

Edebiyatımıza “Yedi Meş’aleciler” grubu ile giren değerli şair Ziya Osman Saba’yı, 1953 yılında, İstanbul Millî Eğitim Basımevi’nde, staj yaptığımsırada tanıdım...Son derece cana yakın bir insandı. Gerçekten karşısındakini şaşırtacak kadar iyilikle dolu bir kalbi vardı.

O yıl, İstanbul’da çeşitli öğrenci ve kültür dernekleri tarafından düzenlenen ve dâvet edildiği edebiyat matinerlerinin hiç birine gitmemişti...Çünkü doktor, sağlık durumu dolayısıyla “topluluk karşısına çıkmamasını tavsiye etmişti.”. O, her teklifi böyle söyleyerek reddediyordu. Oysa, bu onun utangaç mizacı ve tevazuundan kaynaklanıyordu.

1910 yılında İstanbul’da doğan Ziya Osman, lise tahsilini Galatasaray’da, yüksek tahsilini de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde tamamlamıştır.

Bir süre banka memurluğunda bulunmuş, uzun zaman da, bizim şair arkadaşım Hüseyin Yurdabak ile İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu’nda iken staj gördüğümüz, Millî Eğitim Bakanlığı Basımevi’nde, Tashih Bürosu Şefi olarak görev yapmıştır. Özellikle dönemin en önemli ve popüler dergisi olan “Varlık”ta şiirlerinin yayınlandığı bu sırada,

kendisiyle, sanat ve edebiyat üzerinde geniş sohbet imkânı bulmuş, bol bol şiirin insana inşirah veren emsalsiz lezzetini tatmıştık.

Fransızca ve Osmanlıca’yı ana lisanı gibi biliyor, durmadan Fransızca kitap ve dergiler okuyordu.

Dikkat çeken birçok hususiyetleri vardı Ziya Osman Saba’nın...Ne dairede, ne de mesai saatları dışında kendisine bir şey söylenmezse, kimseyle konuşmazdı. Sistemli bir çalışma tarzı ve metotlu bir yaşayış şekli vardı.

1943’te “Sebil ve Güvercinler”, daha sonra da “Geçen Zaman” isimli şiir kitabıyla, “Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi” adı altında, küçük hikâyelerini yayınlamıştı. Fakat kendi hayatının romanı olan daha önemli bir eser hazırlıyordu. “Değişen İstanbul” adını taşıyan bu kitap ne yazık ki yarıda kalmış ve vefatından sonrabasılabilmişti...

Bunlarda başka, son şiirlerini ölümünden sonra yayınlanmak üzere “Nefes Almak” ismi altında toplamış ve son aylarını, en çok sevdiği Cahit Sıtkı’ya ayırarak, “Ziya’ya Mektuplar”ı hazırlamıştı.

Ziya Osman Saba; “Edebî sanatları solculuğa âlet eden insanların içinde, kızıl

topraklara dikilmiş fidan gibiydi.

Cumhuriyet gazetesinden Varlık dergisine kadar nerede yazdıysa, orada onu bir velî kadar temiz, manevî değerlere bağlı buldular.

Bu hâliyle, Beyoğlu'ndaki "Ağa Camii'ne benzerdi..."[1]

Behçet Necatigil, onun özelliklerini tanımlarken, diyor ki;

"...Şiirleri, yani ömrü boyunca ahreti, ölümü, Tanrı'yı gönlünde kutsal bir emanet gibi taşıdı. Tanrı'ya bu şekilde bağlılığı, onu beyazın hayranı yaptı. Şiirlerinde kir yoktur, leke yoktur. Katkısız, arı-duru, dünya kirlerinden uzak, temiz şiirledir. Bunlar; hatıraları, vefası, sevgileri gibi temiz..."

Şekil serbestliğine yönelen bütün şiirlerinde, ölümü düşünmüş, fakat ölümü düşünürken bile;

Geç kaldık, Yarab, geç kaldık
Şu hayat, işte gök, dallar, gün,
Bizi sardı, çok oyalandık
Geç kaldık, Yarab, geç kaldık.

Bırakıp fazlasını ömrün

Koşup sükûnuna ermeğe

Koşup sana hesap ermeğe

Geç kaldık, Yarab, geç kaldık.

mısralarında görüldüğü gibi, bize sükûn ve sâdeliği telkin etmiştir.

Nihayet, Ziya Osman Saba da, Orhan Veli, Sait Faik ve Cahit Sıtkı gibi, en güzel, en bahtiyar, en aydınlık ümitler içinde, "Rab"bına şükrederek, 29 Ocak 1957'de, İstanbul'da vefat etti.

Şimdi, onun naçiz şahsıma, iltifat dolu ifadelerle imzalayıp lütfettiği "Geçen Zaman"ı karıştırırken, ömrünün bitmek üzere olduğunu bilmişçesine, şu mısraları terennüm ettiği andaki mütebessim hâlini tahayyül ediyorum;

İlk yağmur damlaları düştü
Kuru yapraklarına güzün.
Ardında kış kıyamet
Dert, hüzn.

Alın yazısı hepsi...Kismet...

Ha yazı, ha kışı geceyle gündüzün.

Kim bilir kaç günü kaldı

Ömrümüzün...

ŞİMDİ TÜRKÇE DÜŞÜNME ZAMANI

İsmail ÖZMEL

İnsan bildiği dilin bülbülüdür. Bildiklerini, öğrenmek istediklerini, kişisel kanaatlerini açıklarken bildiği dili kullanır. Bu alışkanlık ve devamlılık ağzına bir lezzet ve kendisine de bir güven duygusu verir. Kullanılan dil ülke insanlarıyla iletişimde yeterli ise mesele yok. Yani konuşulan dil ülke insanlarının tamamıyla konuşup anlaşmayı sağlıyorsa, paha biçilmeyecek kadar değerli bir zenginliktir.

Bilimsel yayınları takip etmek, ticaret, seyahat, çeşitli bilgi dallarında araştırma yapmak gibi sebeplerle ikinci hatta üçüncü ve dördüncü dilleri öğrenmek gerekir. Yabancı dil öğrenmek biraz da kişinin yaşadığı muhitte ve imkanla ilgilidir. Bir süre yurt dışında yaşayanlar, oralarda öğrenim görenler ve yurt dışında yatırım yapmak, tesis kurmak, para ve bilgi kazanmak isteyenler için yabancı dil eklemek su gibi önemli ihtiyaçlar arasında sayılır.

Türkiye’de eğitim dili olarak Türkçenin milattan önceye uzanan bir hikâyesi vardır. Geldiğimiz noktada Türkçenin kabiliyetlerini, imkânlarını ve edebi ve bilimsel yayınlar yönünden gelişmiş ülkelerle boy ölçüşecek bir birikime ulaştığı bir gerçektir. Cumhuriyetle birlikte düşüncenin üzerindeki prangalar gevşetilmiş ve sonra demokrasinin ve insan

hak ve hürriyetlerinin yasaların teminatına kavuşmasından sonra Türkçe ve Türk düşünce hayatı geniş bir nefes almış ve şimdi eğer bu konuları rahatlıkla konuşup yazabiliyorsak, bunu son yüz elli yılın aydınlarının gayret ve çalışmalarına borçluyuz diyebiliriz.

Artık Türkçenin kılık kıyafetiyle, kullandığı aksesuarlarla, kullanması gereken yeni giysilerle ayrıntılı bir biçimde ilgilenmek ve ilişkileri ve zıtlıkları ortaya koymak durumundayız. Bu vadide uzun zamandır felsefe dili olarak Türkçenin eksiği nedir? Sorusuna gelip takıldık. Terimler denildi ve eskiden beri yabancı dillerinden alınan terimlerin kullanılmış olmasının sağladığı özellikle yetişkin nesillerde, Türkçe karşılıklar, zihinde bir anlamı çağrıştırmadığı ileri sürülerek, olumsuzlukla karşılanmıştır. Bunun kadar normal bir şey olamaz. Siz cam bardakta çayınızı içmeye alışmışsanız, porselen kupada gelen çayı yadırgarsınız. Ama çayın sıcaklığını kolay kolay kaybettirmeyen porselen kupayı kullandıkça zevk alır hale gelebilirsiniz.

Yalnız bir şeyi eksik yaptığımız da bir gerçektir. Bakınız:

“Doç. Dr. Mustafa Karataş tarafından yayımlanan ve Türkçe duyarlılığının her bir cümlesinde hissedildiği Türkçe ve Felsefe

Terimleri adlı bu eserde; başta düşünmenin ve sorgulamanın önemine dikkat çekilerek yıllardır süregelen Türkçenin bilim ve felsefede yetersiz olduğu konusundaki düşüncelere, Türkçe terimler konusundaki ön yargılara ve Türkçeyle ilgili olumsuz tüm bilgisizliklere karşı Türkçenin zenginliği, gücü, tüm olanakları, verilen örnekler üzerinde somut bir şekilde gösterilerek sunulmuştur. Böylelikle Türkçenin bilim ve felsefe yapma konusunda son derece yeterli olduğu gözler önüne serilmiştir.” (Türkçe ve Felsefe Terimleri’ne dair, Merve KARADUMAN. (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1876330>) internet 10.12.2021)

Kitap tanıtım yazısının 7. Sayfasındaki şu bölüme bir daha bakalım:

“..... B. Akarsu’nun Felsefe Terimleri Sözlüğü yapı özellikleri açısından dikkat çekici olduğu düşünülen “alaysılama, alırlık, anlıkçılık, belirlenim, benzeşim, çıkarım, dışrak, dışrakçılar, didişim, doğurtma, erek, erkinlik, eytişim, içrek, içrekçiler, içrekçilik, görüngü, görüngübilim, ilinek, istenç, tapıncakçılık, yorumsama” terimlerinin öncelikle Felsefe Sözlüğü (Ahmet Cevizci, 2010), Felsefe Sözlüğü (Abdülbaki Güçlü, Erkan Uzun, Serkan Uzun, Ü. Hüsrev Yolsal, 2003), Felsefe Doktrinleri ve Terimleri Sözlüğü (Süleyman Hayri Bolay, 2004), Kutadgu Bilig Türkçenin Felsefe-Bilim Sözlüğü (Ş. Teoman Duralı) sözlüklerindeki durumları gözlemlenmiş ve her bir terimin yapısı ayrıntılı bir şekilde ayrı ayrı incelenerek dil bilgisi açısından Türkçenin kurallarına uygun olup olmadığı belirlenmiştir. Böylelikle Türkçenin terim türetme yolları

açısından zenginliği ve gücü gösterilerek Türk dilinin bilimde ve felsefede yetersiz olduğu konusunda olumsuz düşüncelere karşı çok önemli bir somut gösterge olmuştur.” Bu yazıda bu yeni terimler nasıl verilmeliydi? Parantez içinde bu terimlerin eski karşılıkları, yoksa anlamı yanına yazılarak hem yeterli bir örnekleme yapılmış hem de ahenkli bir öğretim dönemi başlatılmış olurdu.

Dedik ya insan bildiği sözlerin ve terimlerin bülbulüdür. Bilinmesi gerekiyorsa öğreteceksiniz. Bunun başka bir çıkar yolu şimdilik yoktur. Bilim ve dil meselesi ikinci plana atılacak işlerden değildir. Zihne bilgi malzemesi koymadan ondan sağlıklı çözümler, sağlıklı cevaplar alamazsınız.

Felsefe terimlerinin Türkçe karşılıkları ve çağrıştırdığı anlamlar.

“ALAYSILAMA İng. irony

(Yun. eironeia = İnceden inceye alay etme) : (Sokrates’te) Kendisinin bir şey bilmediğini öne sürüp sorular sorarak karşısındakinin bir şey bilmediğini ortaya çıkarma.”

(<https://kelimeler.gen.tr/alaysilama-nedir-ne-demek-10517>, internet 19.12.2021)

ALIRLIK » Felsefe Terimi Alırlık anlamı nedir? 1. Duyusal uyarımları alabilme yeteneği. 2. (Kant’ta) “Nesnelerin bizi uyarışı yüzünden tasarımlar edinme ...

ALIRLIK ne demek? TDK.

Anlamı (eş anlamlısı):. Duyusal uyarımları alabilme yeteneği, idrak kabiliyeti. Özelliği / Tipi / Türü; “isim,felsefe” ... (<https://nedirara.com> ı alırlık, internet 19.12.2021)

ANLIKÇILIK Nedir? TDK...

Anlıksal olayların, duygulara ve istence göre, önceliğini ve üstünlüğünü ileri süren felsefe öğretisi. anlıkçılık İng. intellectualism. 1. (Genel olarak) ...

(<https://kelimeler.gen.tr> ı Kelimeler ı anlıkçılık, internet 19.12.2021)

“Determinizm (BELİRLENİMCİLİK) Nedir? Felsefede Determinist Bakış Açısı Ne Demek?

Determinizm, evrendeki her kavramı ve olguyu neden - sonuç ilişkisine göre açıklayan felsefi bir görüştür. Bu görüşe göre, insan hiçbir eyleminde özgür değildir. Her şey evrenin kesin yasaları ile birlikte önceden belirlenmiştir. Bu bakımdan Belirlenimcilik, Fatalizm (Kadercilik) ile benzer özelliklere sahip olsa da temelde iki felsefi görüş birbirinden farklıdır. Kadercilikte her şeyi önceden belirleyen Tanrı, determinizmde ise evrenin kendisidir.” (<https://www.milliyet.com.tr/egitim/determinizm-belirlenimcilik-nedir-felsefede-determinist-bakis-acisi-ne-demek-6532160>, internet 19.12.2021)

BENZEŞİM:

“Analoji ayrıca benzeşim ve temsil olarak da bilinen bir akıl yürütme yoludur. Analoji, aklın, bazı nesnelerin birbirine benzeyen özelliklerinden yola çıkarak özelden özele doğru izlediği yoldur.

Bir akıl yürütme yolu olarak, iki şey arasındaki benzerliğe dayanan analoji, bu iki şeyden birisi hakkında varılan hükmün ve ulaşılan yargının, diğeri hakkında da geçerli olması anlamına gelir. Bu durumda, bir nesne ya da olay hakkında ileri sürülen bir yargı, ona benzeyen başka bir nesne ya

da olay için de geçerlidir.”

(<https://www.felsefe.gen.tr/analoji-benzenesim-nedir-ne-demektir/> İnternet 19.12.2021)

ÇIKARIM » Felsefe Terimi (Akıl yürütme)

“Doğruluğu doğrudan doğruya bilinmeyen bir önermenin, doğru olarak kabul edilmiş olan başka önermelerle bağlantısına dayanarak doğruluğunu çıkarma işlemi. ... Burada çıkarım doğru yapılmıştır ama yanlış olan birinci önermeden çıkan sonuç da yanlış olmuştur.”

Bir örnek verelim:

“Çıkarımın kendisinin yanlış olması söz konusu değildir. Bütün iki bacaklılar insandır. Kuş iki bacaklıdır. Kuş insandır. Burada çıkarım doğru yapılmıştır ama yanlış olan birinci önermeden çıkan sonuç da yanlış olmuştur.” ([Kursunkalem.com/felsefe-terimi/cikarim/#gsc.tab=0](https://www.kursunkalem.com/felsefe-terimi/cikarim/#gsc.tab=0), internet 19.12.2021)

“DIŞRAK: sf. fel. Herkesin öğrenmesinde sakınca görülmeyen, gizli kapalı olmayan (her türlü bilgi, öğreti), içrek karşısı.

dışrak İng. exoteric

(Yun. ekso = dışarda, dışta): Dışarıdaki, dışta kalan. Karşısı bk. İçrek” (<https://kelimeler.gen.tr/disrak-nedir-ne-demek-89831>, internet 20.12.2021)

DIŞRAKÇILAR: fel. terimi.

Eski Yunan felsefesinde henüz bir öğretinin içine girememiş olanlar. Gizemlere erişmemiş olanlar, yeni

başlayanlar, Karşıtı bk. İçrekçiler. (<http://www.kursunkalem.com/felsefe-terimi/disrakcilar/#gsc.tab=0>, internet 20.12.2021)

“DİDİŞİM: a. fel. Konuşma ve tartışmayı bir araç değil, bir amaç sayan felsefeyöntemi, eristik.

didişim İng. eristic

(Yun. eristik ← eriş = kavga, çekişme, tartışma) : Tartışmada karşıdakini mantık oyunları ile ne olursa olsun çürütüp susturma. // Burada birtakım biçimsel cambazlıklarla tartışarak, karşıdaki kıştırılıp şaşırtılarak saçma yanıtlar vermeye zorlanır. Bu bakımdan gerçek tartışma sanatı olan → eytişim ile karıştırılmamalıdır. Didişim sanatını ilkin geç sofistler kullanmış, bu sanatı Sokratesçi bir okul olan Megara Okulu filozofları geliştirmiştir. Bu okuldan olanlara sonraları didişimciler (eristikçiler) denmiştir.” (<https://kelimeler.gen.tr/didisim-nedir-ne-demek-90329>, internet 20,12,2021)

DOĞURTMA: “Sokrates kendi cevabını vermeden karşı tarafa sorular sorarak daha doğru bir tanıma ulaşmasını sağlar. Genellikle bu sorular karşı tarafın tanımının yanlışlığını fark etmesini sağlar. Doğurtma demesinin sebebi karşı tarafın gerekli sorular sorularak kendi kendine bulmasıdır.” (<https://www.dmy.info/sokratik-yontem-nedir/> internet 20.12.2021)

“EREKSEL ne demek felsefe? Ereksel Neden: Bir maddenin biçim kazanmasında son olarak bir de amaç bulunmalıdır ve işte bu amacı gösteren nedene de ereksel neden denir. Yani taş ustası mermeri bir forma sokmaya çalışırken, taş ustasının kafasındaki amaç, mermeri bir mezar taşı hâline getirmektir.” (<https://www.google.com.tr/search?q=Felsefede+Ereksellik+ne+dir>, internet 20.12.2021)

Bu sözlerimiz yanlış anlaşılmasın, dilimizde yer tutmuş, onu yüzyıllardır kullana kullana benimsediğimiz, nesirde, şiirde, deyimde, atasözünde kullandığımız ve mülk edindiğimiz kelimelerimizden vazgeçme diye bir düşüncenin zerresi bu yazıların içinde yoktur ve olamaz. Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN, Niğde Ömerhalisdemir Üniversitesindeki konferansında, siz bir çok kelimemizi halen Arapça diye dayatıyorsunuz. Bir Türkologa sorun, kitap, katip, edebiyat, mektep ve kalem bunların hepsi Türkçedir der, bir kısmınız halen Arapça diye bir kulp takmak istiyorsunuz, anlamında cümleler kurmuştu da keşke bu konferans metnini alsak da dergimizde yayınlasak diye içimden geçmişti.

Türkçenin ayrılmaz parçası olan bütün kelimelerimize, deyimlerimize ve atasözlerimize ve Türk edebiyatının tamamına sahiplik bilinci ile bunları yazdığımızı belirtmeliyiz.

TOPRAĞIN ÇAĞRISINI DUYAN ŞAİR MURAT SOYAK

Erhan ÇAMURCU

halep'te yıkık minare, yine de kuşlar uçuyor

demek ki yaşanacak, demek ki umut var

Murat Soyak

Edebiyatın ve bilhassa şiirin, üzerinde yeşerdiği topraktan bağımsız olduğu düşünülemez. Her şair; ait olduğu sosyo-kültürel ortamı, şehrini, sokağını, çocukluğunu, şahitliklerini, anılarını ve özlemlerini kimi zaman doğrudan anlatımlarla kimi zamansa derin imgelerle şiirine yansıtır. Bu nedenle şiir okuması, öykü ya da romandan farklı olarak şairiyle birlikte yürütülmesi gereken bir süreçtir. Bir şair için kendi şiir dilini oluşturmak oldukça zor olsa da bunu başarmış olan şairler bize daha kolay bir okuma sunarlar.

Murat Soyak; Anadolu irfanını özümsemiş, toprakla ve tabiatla bağıni koparmamış, kadim şiir geleneğimize beslenen ve içinde bulunduğu medeniyet dairesinin ortak acılarını içinde duyan hisli bir şair. "Toprağın Derin Çağrısı" adlı kitabında bir araya getirdiği şiirleri; toprağın ve tabiatın içindeki rahmeti gören, kentleşme karşısında evlerin "yuva"dan "daire"ye dönüşmesine isyan eden, Halep'te, Kudüs'te ve bütün bir Orta Doğu'da yaşanan zulüm karşısında insanca tavır takınan bir aydının serzenişlerini dile getiriyor. Daha ilk sayfada; "şiirde okunan insan gerçeği" diyor ve ekliyor ilerleyen dizelerde: "bir dağın iç ağrısı/ rüzgârın savuramadığı kökler/ acıyı bal eyleyen emek" Soyak'ın şiir anlayışını ve hatta sanat anlayışını bu dizeler üzerinden okuyabiliriz. Dağ gibi duran Anadolu'nun bütün acılarını, Anadolu insanın gerçeğini,

hızla değişen dünyada hiçbir akımın etkileyemediği Anadolu geleneğinin köklerini ve kanaat ehli insanımızın alintileri Soyak'ın öykülerinde olduğu gibi şiirlerinde de başat konular olarak karşımıza çıkıyor.

Soyak; yaşlanmayı kutsal bir emeğin ardından gelen umutlu bir yarın olarak tasvir ediyor: "taşlı tarlada el emeği, alın teri/ yoksulluğu aşan gökçe umut/ bir varmış bir yokmuş günler" dizelerinde toprağı ve emeği önemseyen, bütün yoksulluğuna rağmen gelecekte umutlu olmayı başaran ve dünyada bir yolcu gibi yaşayan Anadolu insanını görebiliyoruz. Soyak, tabiatı ve toprağı rızık vesilesi olması bakımından ele alıyor ve günümüzde yaşanan hızlı betonlaşmanın etkisiyle tabiatın katledilmesi karşısında duyduğu hüznü şiirlerine yansıtıyor: "bahçenin son demleri heyhat/ tedirgin dut, kaygılı kayısı/ duvara yaslanmış kara ağaç/ bizden sonrası yıkım olacak". "Baba Ocağı" şiirinde apartmana karşı toprakla barışık yaşayan müstakil evden yana tavır takınıyor Soyak: "evimiz müstakil/ evimiz toprağa, suya komşu (...) evimiz iki göz, bir gönül/ evimiz taş duvar, toprak damlı/ içinde insan sıcaklığı, içinde neşe"

Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişi, İslam tarihinin en karanlık hadiselerinden biridir. Her Müslüman'ın hafızasında yer eden o vahşeti Soyak, "Hüseyin" başlıklı şiirinde dile getiriyor: "Hüseyin, çöle

bağışlanmış rahmet/ zenzem serinliği, gül ağacı/ hakikat için varoluş çağrısı/ kutlu buluşmanın adı” Ayın ikiye ayrılması mucizesini işlediği “Gül Aydınlığı” şiirinde ise şu dizelere yer veriyor Soyak: “haydi kurtuluşa, haydi/ nuh’un gemisi bu/ yoksa tufan gelecek/ ay aydınlık gül çocuk”

Anne ve baba motifleri de Soyak’ın şiirlerinde oldukça güçlü çağrışımlarla çıkıyor karşımıza: “dağları aşip da gelen/ yanık mektuplar/ uzak nedir bilir anne/ yakın nedir bilir” diyor “Anne” şiirinde. Bu dizelerde anne; gurbeti, özlemi, sılayı, hasreti ve geçim darlığı ve daha nice duyguyu çağrıştırıyor. “Ceket ve Baba” şiirinde ise; “bir ceketim yok/ bil ki dalım duldum yok/ kara gün kara” dizeleriyle ceket üzerinden babasızlığı ve babanın aile için taşıdığı değeri imgeliyor. Şiirin devamında; “sonrası keder/ anne, nerede kuşlar/ kanayan yara” dizeleriyle bu acıyı daha da net bir şekilde tasvir ediyor. “Pencere” şiirinde ise anne ve baba, özlenen birer figür olarak şöyle tasvir ediliyor: “babamı düşünürüm/ garip, yoksul babamı/ dilinde daima Allah kelamı/ annemi düşünürüm/ bir dağ gibi yaslandığım/ bize kol kanat olan annemi/ kederli günler, neşeli günler”

“Kitaba Doğru” şiirinde; “cümlelerin vardı/ yerde/ uyanış derin uykudan/ uyanış bismillah ile/ uyanış dosta selâm” dizeleriyle Kuran’ın Allah’a yaklaşmak için en kısa yol olduğu vurgulanırken ardından gelen “ötelere yoklayan bakış/ çiçeklendi birdenbire” dizelerinde Kuran’la ilahi hakikate ermenin mümkün olduğu vurgulanıyor.

Orta Doğu ve mülteci gerçeğini de yüreğinde duyumsuyor Soyak. “bizim de bir zamanlar evimiz vardı/ bir gün gökte kara kara bulutlar/ doğup büyüdüğüm sevgili Halep/ şimdi yıkımlar, acılar yurdu” Bu dizeler mülteci gerçeğini görmenin ötesinde

mültecilerin acılarını anlayabilen bir yüreği işaret ediyor. “halep şen değil/ kan ağlıyor insanlık/ çağ yangını bu” dizeleri ise bu acılara kayıtsız kalan insanlığa karşı bir isyan olarak çıkıyor karşımıza.

Aydınların halka yönelme girişimlerine de değiniyor ve bu konuda halk sanatçılarından yana bir tavır takınıyor Soyak: “yaban’dır buralar Yakup Kadri’ye/ çözemez bilmeceyi aciz kitaplar/ pınar dilinde aşikâr gül dilinde/ gönül dağından gidilir memlekete” Yakup Kadri’nin “Yaban” romanında halka yönelme amaçlanmış ancak bu yöneliş uzun soluklu olmamıştır. Soyak bu şiirini Neşet Ertaş’a ithaf ederken Neşet Ertaş’ın “Gönül Dağı” türküsüne atıf yapıyor. Aliya İzzetbegović’e ithaf ettiği şiirde Aliya’yı şu şekilde anıyor: “doğu-batı arasında açan gül/ kuşanmış iyiliği, güzelliği/ insan aliya izzetbegović”

İstanbul’u şu iki dizeyle betimliyor Soyak: “yavaşla desem kim duyar/ almış yürümüş istanbul” Şehrin kalabalığıyla beraber akıl almaz hızı ve normal ölçülerin ötesine geçmiş olan karmaşası bu iki dizede ifadesini buluyor. Bir eleştiriye de dergiler üzerinden edebiyata yapıyor Soyak: “yazmak ve yaşamak arasındaki bağ / inceldiği yerden kopmuş/ dergiler, dergiler/ yenilginin emzirdiği” Bu dizelerde hem dergiciliğin bitmek bilmeyen yeniden başlama arzusunu hem de yazarların hayattan kopukluğunu birlikte görüyoruz.

Soyak’ın şiirlerindeki en güçlü motif kesinlikle umut. Parke taşlarının arasından güneşe göz kırpan papatyalar gibi acının, hüznün ve yıkımın dillendirildiği dizelerin arasından bir umut söylemi başını uzatıyor: “halep’te yıkık minare/ yine de kuşlar uçuyor/ demek ki yaşanacak/ demek ki umut var” Soyak bizi bu umutla selamlıyor, dünyanın bütün mazlumlarına umut olan dizelere selam olsun.

ÖLÜMÜNÜN 23. YILINDA BARIŞ MANÇO'YU SEVGİ VE SAYGIYLA ANIYORUZ

Abdülkadir GÜLER

Ellerimle büyüttüğüm
Solar iken dirilttiğim
Çiçeğimi kopardın sen
Ellere verdin

Dağlar dağlar
Kurban olam yol ver bana
Sevdiğim son bir olsun
Yakından görem
Kuşlar ötmez güller soldu
Yüce dağlar duman oldu
Belli ki gittiğin yerden
Kara haber var

Dağlar dağlar
Kurban olam yol ver geçem
Sevdiğimi son bir olsun
Yakından görem.

Bunlar sevgili Barış Manço'nun kendine özgü bir sesi ve yorumuyla batı müziği tarzında söylediği bir şarkının sözleridir. 1970 lerde Barış Manço bu şarkının sözleriyle ünlendi ve sevildi. Barış Manço Anadolu'yu ve Dünyayı çok seviyordu. Burada yaşayan insanları din, ırk ve renk ayırmaksızın kardeşçe bağrına basıyordu. Aşağı yukarı 150 ülkeyi gezdi ve dolaştı...

Sevgili Barış Manço aramızdan ayrılalı tam 23. yıl oldu. (Doğum tarihi:1944, ölümü: 2 Şubat 1999). O, aktopuklu kır atına binerek aramızdan uçup gittiği günlerde, yenedünya' ya merhaba diyen çocuklar şimdilerde sınır boylarında vatanın koruması için nöbet bekliyorlar. Zaman ne çabuk geçiyor. Söz yerinde ise zaman su gibi akıyor.

Barış Manço bizden biri idi. Halkımız, milletimiz arasında bir ortak değeri vardı. O bu ortak değerlere bağlı ve içten saygılı idi. Sözlerinde ve şarkılarında bu ortak değerle yaşıyordu. Barış gelenekçi idi, ama gerici değildi,...Barış muhafazakâr idi, ama tutucu ve bağnaz değildi. Nakilci değil, akılcı idi. Batıcı değil, sahiden ve gerçekten Batılı idi. Özü Türk, sözü Türk, sazı Türk idi. Hayatında çağdaş motifler vardı. Dokusu Türk idi. O bir elçi idi, bir yurtsever idi. Adı gibi barıştan yana ve milli birlikten yana idi. Onun doğal bir hali vardı, bize sadece sesiyle ve şarkılarıyla onu sundu. Domates, biber, patlıcan diye yollarda bağırان seyyar satıcılar, bize hep onu hatırlattı. 7 den 77 'ye tüm insanlar arasında sevildi ve sayıldı. Din, renk, ırk farkını gözetmeksizin tüm yaşantısıyla

örnek bir sanatçı oldu. O, yıllar önce, güler, oynaya yazdığı ve söylediği şarkının içindeki “ veda hüznü ”nün farkına bile belki varmamıştık. “ Biz Ali yazar, Veli bozar “ diye tempo tutarken, O, şöyle diyordu aynı şarkıda:

Barış yolun sonunda
 Yürü demek boşuna
 Hayat duruyor dostlar
 Ben durmuşum çok mu?(1)

Ölümünden sonra Anadolu basınında onun hakkında çok yazılar yazıldı ve söylendi. Türkiye gazetesi yazarlarından yakından tanıdığım değerli hemşerim Kenan AKIN bir yazısında Barış Manço için şunları yazıyordu:

“ Aynı yaşlarda olduğumuz için, Barış Manço’ nun hayat grafiğine yakından şahit olanlardanım. Üstelik müşterek bir tarafımız da vardı. Barış Manço şarkılarıyla evrensel bir sanatçı idi. Barış Manço’ nun vefatı, Türk dünyası içinde büyük bir kayıp olarak kabul edilip değerlendirilmeli. Barış Manço, gerçi Türkiye’de yetişmiş fakat Japonya, özellikle Orta Asya, ülkelerinde de büyük üne kavuşmuştu. Daha birkaç ay önce, Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel’in davetlisi olarak, birlikte gittiğimiz Orta Asya ülkelerinde özellikle Türkmenistan’da Barış Manço’ ya gösterilen ilgi gözlerimizi buğulandırmıştı. Türkmenistan Devlet

Başkanı Türkmen Başı’ nın merhuma (Barış Manço’ ya) nedenli sevgi ve saygı ile dolu olduğuna bizzat şahit oldum. Evet, Türk dünyası da bir evladını kaybetti. Onu ebediyete uğurladılar. O daima gönlümüzde bir yıldız gibi parlayacaktır. (2) Vefatının 23. Yılında sevgili Barış Manço’yu saygıyla, rahmetle anıyor ve mekânı cennet olsun diyorum. Bu arada hemşerim gazeteci, yazar Kenan AKIN 1944 Mardin doğumlu idi. bu vesile ile de rahmetle anmak istiyorum. Onu da 30 Aralık 2020’de 76 yaşında iken Koronadan dolayı kaybettik.

Sevgili Barış Manço’yu rahmetle andıktan sonra, sazı ve sözleriyle bizlere zaman zaman heyecanla söylediği şu “ Sarı Çizmeli Mehmet Ağa” sözleriyle yazımı bağlamak istiyorum:

Yaz dostum! Yoksul görsen besle
 kaymak bal ile

Yaz dostum! Garipleri giydir ipek ile,
 şal ile,

Yaz dostum! Öksüz görsen sar
 kanadın, kolunu,

Yaz dostum! Kimse göçmez bu
 dünyadan mal ile

Yaz tahtaya bir daha

Tut defteri, kitabı

Sarı Çizmeli Mehmet Ağa

Bir gün öder hesabı.

Barış Manço

1-Güz rüzgârlarıyla giden Adam Barış Manço,
 Hazırlayan: Ömer Burak, Merkür Yayınları 1999- İstanbul
 2-Kenan Akın, Türkiye Gazetesi,2 Şubat 1999- İstanbul

ZAMANIN SESSİZLİĞİ

İlkay COŞKUN

SESSİZLİK

her hanenin avuntusu, insan gölgeleriyle oynadığından beri hal böyle. kimi devingen oyunbozan kimi çöl, suyu özleyen. her şeyi ehlileştirme hastalığındaki insanın gücü, zamana yetişemedi bir kim bilir. bu kadar çabası bir taraftan yıkılıp başka bir taraftan inşa olunan hayatın gerçeğine gömülü. sesli bir melodram sergisinin savurduğu senaryoydu sanki. vurulmuş kuşlar gibi kanadından yalpalayan ateşlere banıp, teri çoğaltıyor sonuçta.

BÜYÜK

gözlerdeki katarakt bile perdeleri aralırken bak gizalem diz boyu. "eşik artın bilmegen, törnü bilmez"* gibi düşüşleri bekleyip belleği bil-eyliyor. Boğaza düğümlenen, göğüslere çöreklenen ne varsa sıralı duruyor. yüreklerde epriyip dudaklardan dökülen hep acı oluveriyor. farklı acıların akranlığı aynı küfeleri doldurmaya bilenirken bir süreliğine sesi uyutmak mı gerekiyor? haydi git çılgınlarla kaldıkça ölüm, adım adım geliyor denilecek.

SAYGI

zamanını yaşayıp ta yaşına ağlıyor her bir ömür bak utanmadan. Acı, paletli cemselerle namluya mermisini sürüyor. Ağıtlar yine ah dünyasında siteme duruyor. Tufanlarda kalacak gam dolu içiyle nasıl olsa yurt direkleriyle sırt, küpeştelere çılgılık bitmiyor. hüznün vaveylası ne kadarda yakın bir gömü oluyor. Yaşadıkça yaşama şevkini kaybeden hep kendine doğuyor. Ahh gadasını aldığımanın insanı nerede olsa yanında taşıyor sonunu bilmeden.

1

Hududu nihan olan bu seyrüsefer gün gelip ifşa olacak açıkçası. Her dem değil elbet hunharca, felsefik ve hetmenötik hallerde yaşanacak yanında. Felahtan gelip katran karası yüreklerde kalası, girye olacak. yokluğun taraçasından ses veren insan bu dediğin sonuçta "bir dem gelir şâdân olur, bir dem gelir giryân olur" 1*

2

Yakın geleceği şimdiden eskitip mükellef yeni sofralara gebe bu zamane. Gardını alma vakti uyandırıyor cellatlarını. Serkeş görünümlü

* Türk Kadim Kültüründen

1* Yunus Emre

öykelenme, yaşanan ne varsa başa gelen sonuçta. yama tutacak illaki bir gün yeryüzü yırtıkları yine de. Tenha ve tek can daha çok sırtlı can çekişecek çünkü "insanın yarası sağken iyileşir" 2*

3

Son turda tuş olsa da gardını alıp vuruşacak zaman-mekân, vuruşacak eski-yeni, vuruşacak varlık-yokluk, vuruşacak dünya-ahiret ilââhir. Şuur, ayakaltına sığınmış kalacak bu ne büyük bühtandır. bizimçin ve dahi bütün canlılar için ölüşecek olacak. Gaydelenen zaman, isnat edilen keramet şerhini elbet düşecek yarına en saf haliyle "hayat uçuyor, kuşlar kısa" 3*

EVDE KAL

Murat SOYAK

**dünya hayatı dedikleri
kederli hikâyemiz
her şey yarım burada
yaralı yüreğimiz**

**musallat oldu sarı salgın
maskeli, mesafeli günler
"gül hazîn sümbül perîşan"
mazide kaldı güzellikler**

**sesler duyulmaz oldu
e okul e sınıf e teneffüs
"başka bir hâletle çağlar"
sanal evren kuşatması**

**"sensiz baharın şevki yok"
uzaktan uzağa selâm
ala dağlara mahzun bakış
erken soldu çiçekler**

2* Metin Eloğlu

3* Cemal Süreya

ANADOLU'YA ADINI VEREN “ERMİŞ” KADINLAR

Dursun ÖZDEN

Pek çok şair gibi Nazım Hikmet'e de esin kaynağı olan kadınlar, özgürlük, vatan ve sevdâ hasreti çekerken; zor zamanlarında ozana umut kaynağı olurlar. Ve Nazım çığlık çığlığa seslenir onlara: “Kadınlar, ah bizim kadınlarımız, anamız, avradımız, yarımız.. Soframızdaki yeri öküzmümüzden sonra gelen kadınlar, bizim kadınlarımız... Uğruna dağlara kaçıp mapus yattığımız kadınlar, bizim kadınlarımız...”

Gülenay Pınarbaşı, bu eserinde bu toprakların manevi mayasında harcı olan Ermiş Kadınların kadim kültürden gelen hikayesine eğiliyor, sosyolojik bir kültürel belge niteliği de taşıyan eser, Anadolu kadınının tarihsel süreç içinde şekillenen “metafizik yürüyüşü”ne okuru tanık kılıyor. Kimi zaman yolda kalmışlara, zorda olanlara yetişen Hızır Kadın, kimi zaman geleneğin muhafızı ders veren bir dervişe, olağanüstü hâller gösteren bir uyarıcı, Aşk'ın od'unda yanmış bir kavuşamayan, kimi zaman da dünya zevklerinden el etek çekmiş ve fukaraya kendini adanmış bereketin, doğumun, gövermenin timsali feragat ustası bir piri fâni... Anadolu kadınları...

Post-Modernist-Kültürel bir çağda

Gülenay Pınarbaşı'nın, titiz bir sosyal bilimci olarak geleneğin söz ambarından ve manevi deposundan, günümüz insanının hız ve haz atmosferinde elimine olan ve türlü modern sorunlar ve açmazlarla boğuşan yalınkat dünyasına ve göz erimine, tasavvufun yerli epik evreninden kült kahramanlar sunarak her birimize yol işaretleri, işaret fenerleri ve ışıklı bir aydınlık getiren Anadolu'nun Ermiş Kadınları eseri, “Anadolu kadını kahramanını arıyor” cümlesinin de somut bir verimi, üzerinde çalışılmış sağlam bir kanıttır. Anadolu'nun Ermiş Kadınları, birçok iş ve yoğunluk içinde kendi ben'imizi bulmaya çalıştığımız veya yitirilmişler yaşadığımız bu yapay zamanlarda kronikleşmiş yeni/modern sorunlarımıza kadim çözümler üretiyor.

“Altmış dokuz kadına... Kadınlar için de sabredenlere, Kadıncık, Bacım ve Akkız'a” armağan edilen bu kitabın her satırı; Anadolu'nun Ermiş Kadınları'nın sessiz çığlığıdır...

Her hayat yeryüzünde iz bırakmak için mi yaşanır?

Gönül insanıysan, ikbalin sevgiyse yaşanır...

O kadınlar öyle bir hayat yaşadılar ki iz bıraktılar... Ama suya...

O kadınların bazılarının hayatları kasvetliydi... Bazılarının ise karanlık... Halleriyse dalgalı, sabırlı, sevgili... Halet-i ruhiyeleri hep aynı... Anadolu'nun aydınlık yüzü, sözlü edebiyatımızın taşıyıcısı olan "Ermış" ya da "Şaman" kadınların ışığı, Anadolu'ya adını veren ermiş kadınların adaleti ve bilgi kültürlerin birlikte yaşama mayasıdır... Anadolu'da halk hayatını sabır, iyilik, fedakarlık ve sevgi ile kuşatan kadınların mucizevi hallerine 'Ermış' ismini yakıştırdı. Yazar Gülenay Pınarbaşı da bu kadınların hikayelerini "Anadolu'nun Ermış Kadınları" adıyla kitaplaştırdı (2011). Pınarbaşı, kitabının yenilenen baskısında, 69 olan kadın hikayesini 80'e çıkarıyor. Yazar, "Olağanüstülük atfedilen bu kadınlar, aslında gündelik hayattan kopmadan sıradanlığın içindeki güzelliği yakalamışlar" diyor.

Gülenay Pınarbaşı, 2011 yılında kaleme aldığı ve büyük ilgi gören "Anadolu'nun Ermış Kadınları" kitabının genişletilmiş ikinci baskısını çıkardı. Pınarbaşı; konferans, seminer ya da ziyaret için gittiği yerlerde karşısına çıkan ermiş kadın hikayelerine kayıtsız kalamamış. Daha önce 50'ye yakın köye ve kasabaya gidip hikayeler derleyen yazar, bu kez 80'e yakın yeri ziyaret etmiş. Yazar, Anadolu'nun bu kadınlara verdiği hükümlerden ermiş kadın tanımının doğduğunu ifade ediyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor: " Biz de genellikle erkek evliyalara atfedilen sadece ilimle ve ibadetle uğraşan bir model anlatıldı. Bu anlatılarda ise kadınlar annelik, eşlik,

kayınvalidelik vasfıyla karşımıza çıkıyorlar. Zaten Anadolu'da kadın 10 bin yıldır eş, tüccar, anne, kraliçe, kayınvalide olarak hayatın tam içinde yer alıyor. Ermış kadınlar içinde bunu söyleyebiliriz."

Pınarbaşı, bir tasavvuf büyüğünün eksik hikayeler sana tamamlandırarak sözünün ardına düşmüş ve görünmez bir el ona yardım etmiş. "Eğer gerçekten bilinmek istiyorlar ise, siz vesile oluyorsunuz" diyen yazar Gülenay, ermişlerin hikayelerini ortaya çıkarırken, en çok yaşlılardan ve kadınlardan bilgi aldığını söylüyor.

KADINDAN EVLİYA OLMAZ MI?

Toplum genelindeki kadından evliya olmaz algısının sanıldığı gibi geçmişte yaygın olmadığına vurgu yapan yazar, bunu şöyle açıklıyor: "Ermış kadınların yaşadığı dönemde toplumda günümüzün tam aksine olumlu algılar var. Çok sıra dışı bizim de aklımızın kavrayamadığı bazı zorluklara katlanan insanlardan bahsediyoruz." Aslında ermiş kadınların bu olağanüstü olarak nitelenen halleri günlük hayatın içinde sıradan olaylar gösterdikleri sabır ve anlayıştan kaynaklanıyor diyen Pınarbaşı bunu bir örnekle açıklıyor: "Mesela Bursa'da Şerife Hanım isimli bir kadın ermiş var. Hiç çocuğu olmamış ve kocası felç. Şerife Hanım, her gün kocasını sırtına alıyor ve halkın içinden geçerek onu bir yokuştan çıkarıp evine götürüyor. Bedenin fiziksel olarak gerçekleştiremeyeceği bu hareket halkın dikkatini çekiyor ve hikayesi dilden

dile dolaşüyor. Aslında bu bir iman gücü. Bu bir sevgi ve saygının sonucu oluşan duruma bir olağanüstülük atfediliyor. Şerife Hanım iyi olarak kabul edilen bir kişi ise, üstüne olağanüstü olaylar gerçekleşince bu kişi ermiş olarak kabul ediliyor. Bir süre sonra hem yaşarken hem vefat ettikten sonra bu bir ermiş kadın, onu ziyaret edelim diyorlar.”

Ermış kadınların kitabına bakınca okurların bir değerler sistemi göreceklelerini ifade eden yazar, bu sistemin kaynağının ilk önce İslamiyet'ten daha sonra Hz. Peygamber'in ve Hz. Fatma'nın ahlakından alındığına dikkat çekiyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor: “Ermış kadınlar, değerler sistemini coğrafi ve siyasi şartlar altında Anadolu'yu Türkleştirmeye ve İslamlaştırmaya çalışan ama yolunu ahlakla, iyilikle, güzellikle ve sabırla bezemiş sıradan kadınlar. Bu 80 kadından sadece bir tanesi Afyon'daki Destina Hatun, bizim düşündüğümüz anlamda bir yere kapanıp tespih çekiyor. Diğerlerinin hepsi geçim derdiyle, kocasıyla, kayınvalidesiyle, çocuklarıyla hayatın içindeler. Hayatın içinde kendi seyrü selûk evresini tamamlamış. Toplumun içinde ve topluma rağmen Allah'a vasıl olmuşlardır.”

Kadınlar hayatın içindeler. Halk araştırmacısı Pınarbaşı, önümüzdeki günlerde de kadın araştırmaları yapacağını belirtiyor ve ekliyor : “Altı yıl önce yola çıkarken şöyle bir motivasyon ile yola çıkmıştım. ' Hayır Batılıların söylediği

gibi kadın Anadolu'da ezilmiyor ben bunu ortaya çıkaracağım' Evet o idealist bakış açımla belli bir noktaya vardım. Kadınların gündelik hayatta sadece eve bağımlı kalmadığını, erkek-kadın ayrımının çok keskin olmadığını ortaya çıkardım. Günümüzde kadın değişti mi, yozlaştı mı yoksa post modern bir süreç mi girdi ? Buradan yola çıkarak kadın kimlik konularında çalışmayı düşünüyorum. Toplumda kadın nasıl konumlanması gerekiyor, kimlik, küreselleşme ve Anadolu kadını kodları üzerinden gideceğim. 10 yıl boyunca gezdiğim kent, kasaba ve köylerde bu süreçteki değişim ve dönüşümler benim için önemli veriler sağlayacak.”

Mucize hikayelerinin çoğu sözlü kültürle yaşatılıyor

Pınarbaşı, kitabının sadece halk hikayelerinin derlendiği bilimsel bir araştırma olmadığına dikkat çekiyor ve derlediği onlarca mucizevi hikayelerden birini bizim için şöyle aktarıyor: “Araştırmayı yaparken Ankara Haymana'da Cimcime Sultan diye bir türbe ismi ile karşılaştım. Bir araştırmacının bu kişiyi Erzincanda yaşayan bir erkek olarak belirtmesi üzerine Haymana'ya gitmedim. Ermış kadınların birinci baskısının ardından Ankara'ya kitap ile ilgili bir toplantıda 70'li yaşlarda bir kadın 'kitapta Cimcime Sultan'ı bulamadım' dedi. Ben de gerekçesini söyledim. Bana şöyle bir hikaye anlattı. Annesi medrese tahsili almış, ilim sahibi bir kadınmış. 18 yaşında iken evlenmiş ve çocuğu olmamış. Sürekli

rüyasında genç bir kadını görüyormuş. Beni buradan kurtarırsan senin bir kız çocuğun olacak diyormuş. Üç gün üst üste bu rüyayı görmüş. Söylediği yerde Haymana'nın merkezinde imiş. Burâyalar üzerine belediye başkanı ile görüşmüş. Başkan onun dediği yeri kazdırmış ve orada genç hiç bozulmamış bir kadın cenazesi bulmuşlar. Böylece türbesini inşa etmişler."

Çünkü çok eski zamanlardan ve göçebe kültürünün yaygın olduğu dönemlerden ve koşullardan dolayı; Anadolu kadınları, sözlü edebiyatın yaratıcısı ve taşıyıcısı rölünü de üstlenmişlerdir. Ağıt, mani, ninni, kına gecesi türküleri, göç, sevdâ ve koçaklama türü sözlü edebiyatın gelecek nesillere aktarılmasında taşıyıcı görevi üstlendikleri doğrudur. Cumhuriyet Devrimleri kapsamında; laiklik, seçme ve seçilme hakkı, okuma-yazma seferberliği ve kız çocukların okula gitme zorunluluğu gibi kazanımlar sonunda; yazılı edebiyatın da önünde yürüyen, hatırı sayılır önemli yazar, sanatçı ve kültür insanları arasında kadınlarımız başı çekmektedir. Bu bağlamda, Niğde'nin Ulukışla ilçesine bağlı Porsuk Köyü'nden sevgili hemşerim Gülenay Pınarbaşı, Anadolu'nun şavkıyan aydınlık yüzü olarak; sözlü-yazılı edebiyatın kaynağı olan Anadolu'nun "ermiş" kadınlarını araştırıp, gün yüzüne çıkarması ve kitaplaştırıp, başucu-kaynak eser olarak, okurlarıyla buluşmasını sağladığı için, ona ne kadar çok teşekkür etsek azdır...

Yazar Gülenay'ın bu araştırmacı özelliğinin kaynağı, merakı ve belgeleme gayretinin altında yatan bir sır olduğunu bilmekteyiz. Bizim bereketli, zengin kültürel mirasımız olan Anadolu Medeniyeti eserlerinin etkisi ve yaşayan varıl özelliği olmalıdır. Bir kadın yazar olmanın yanı sıra, atalarının ve kendisinin doğup büyüdüğü topraklar üzerindeki yaşayan kültürlerin, etkisi ve dışı vurumu da olabilir. "Porsuk Hitit Höyüğü" kazı alanı ve ören yerinde bulunan tarihi eserlerin, zamanımızdan 5 bin yıl eskilere uzanmasının, bu güne yansıyan tarihi varlıklar; doğal olarak çevresinde yaşayan halkları, olumlu etkilediği bilinmektedir. Tarihi kökleri zamanımızdan 13 bin yıl eskilere uzanan Anadolu Medeniyeti'nin zengin mirası, pek çok yazara esin kaynağı olmuştur... Sümer, Hitit, Tuvana, İlhanlı, Selçuklu ve sonrası pek çok medeniyetin izlerinin var olduğu bu bereketli coğrafya, Kaya yamacına yazılı, 5 bin yıllık dünyanın en eski maden arama ruhsatı yazısının bulunduğu bu topraklar, Lulu Medeniyeti sonrası, MÖ: 333 yılında 17 gün Büyük İskender ve ordusunu konuk etmiştir. Tarihi Kral Yolu buradan geçmektedir. Hitit, Selçuklu, Karamanoğlu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi kültür ve yaşam tarzlarının, geleneksel üretim ilişkisi ve dil bayrağımız Türkçenin yaşatılması gibi pek çok göçebe ve yerleşik düzen konumunun korunması ve düzenli devlet geleneğinin yaşatılmasında; özveriyle ve sadakatle, uyumlu toplumsal ve töresel

yaşam tarzının örneğidir, bu coğrafyanın insanları.

Elbette, tüm bu ilişki ağının yaşatılmasında; Orta Asya Türk Toplulukları ve Anadolu Medeniyetlerinin öz kaynağı olan Anaerkil (Şaman) Yaşam tarzının ağır bastığı ve belirleyici özellik taşıdığı bilinmektedir. “Ermış” olarak bazı “sözlü” yasal kuralları ve “kutsal” yüklerini de barındıran, Anadolu’nun özgür ruhlu bilge-evliya kadınlarının; toplumsal düzeni sağlamadaki “kadın egemen” ilişkinin de yapı taşı durumunda oluşlarının gün yüzüne çıkması ile, “Ana” olma özelliğinin ve kadın gücünün etkisini vurguladığı da bir gerçektir.

Genelde kır kökenli insanlarla görüşüğünü ifade eden Pınarbaşı, eğitim düzeyleri farklı olsa da ‘Anadolu’nun kadim kültürü’yle bağını kesmeyen insanlardan faydalı bilgiler edindiğini belirtiyor. Ermış kadınların çoğu öldükten sonra, halk tarafından bilinir hale gelmesini ise, Gülenay Pınarbaşı şöyle açıklıyor: “Anadolu’da kadın ne cam

fanusların arkasında, ne de tarihin akışını değiştirecek olayların ortasında yer almış. Onun hiçbir zaman bir görünme ya da görünmeme kaygısı olmamış. Sadece hayatını yaşamış. Ancak halk kültüründe kavga ne kadar büyük olursa olsun, kadın başörtüsünü ortaya atınca kavga son bulur...”

Göçte, savaş ve barış durumunda, hasat ve bayramlarda, toy ve töresel anmalarda; Ermış Anadolu Kadınları, erkek egemen ilişkilerin önünde ve üstünde olmuştur. Bu yapının sosyolojik, inanç, doğa ve tarihi gerçekleri bulunmaktadır. Gülenay Pınarbaşı’nın şiir sıcaklığında kaleme aldığı; “Anadolu’nun Ermış Kadınları” kitabını okurken, bu gerçekleri ve varsayımları anımsadım, yeniden...

Anadolu’nun Ermış Kadınları,
Gülenay Pınarbaşı,

Okur Kitaplığı Yayınları, Birinci Baskı:
2011.

Seçkin kitapçılarda...

ÖNÜMÜZDE TARİH VAR BİZE İBRET LAZIMSA:

“Ülkemizin geleceğine gölge düşürmek isteyenlere niçin kör ve sağır olduk?

“Biz, ne ARTİN PENİK heykeli diktirebildik, ne 1921 yılında Ermeni Tehliryan’ın katlettiği Talat Paşa’yı anma anıtı ne de Ermeni ASALA terör örgütün şehitleri diplomat ve diğer görevlilerimiz için bir anma ve hatırlatma anıtını gerçekleştirebildik.

Artin PenikASALA’yı protesto amacı ile 10 Ağustos 1982 günü Taksim Meydanında kendini yakmış ve 5 gün komada sancılar içinde kaldıktan sonra ölmüştü.

Neden Artin Penik, Hrant Dink kadar tanınmıyor?

Cevabı kısaca “BİZ, BİZE BENZERİZ” de ondan.”

(Sadık Kemal Tural hocaya teşekkürler.)

NIĞDE İBN-İ DAİ MESCİDİ VE MEZARI

Mustafa Eryaman/Arkeolog

İlimiz Merkez, Çayır Mahallesi, Dayı Oğlu sokakta 2317 Ada 3 nolu parsel üzerindeki hazire ve mescidin İbnidai Vakfı'nın mülkiyetinde olduğu anlaşılmaktadır. Mescid ve mezarın inşa kitabesi günümüze ulaşmamıştır. Prof. Dr. Mehmet Özkarcı tarafından "İbnidai Mescidi" olarak telaffuz ettiği yapıya ait inşa kitabesi 1937 yılında Zeki Oral tarafından okunduğu anlaşılmaktadır. İki satırlık kitabesinde "bu mübarek mescidin inşasını Mehmet oğlu Hacı Mahmud 830/1426 yılında emretti" bilgisi vardır. 1476 yılında düzenlenen vakıf defterinde Dayı Oğlu Mahallesinde gösterilmektedir. Mescidin vakıfları arasında 1 dükkan, şehirde 1kita ve Bey Bağı yanında 1 kita yer bulur (Topal 2018:71). 2010 yılında Prof. Dr. Nevzat Topal hocam ile birlikte Çayır Mahallesinde Dayı Oğlu Sokak yakınındaki bir apartmanın bahçesi haline getirilmiş olan Dayı Oğlu mescidini tespit etmiş olduk. İbnidai Mescidinden günümüze mihrap hizasında uzanan güney duvarları yanında batı yönde bahçeye giriş kapısı olarak kullanılan sarımtrak ince yonu trakit Niğde taşından 0.70 m. açıklığa sahip kapı söveleri günümüze ulaşmıştır. Ayrıca mescidin doğu ve kuzey beden duvarları tahrip edildiği sonradan bahçe duvarı formatında moloz taştan basit duvar şeklinde örüldüğü görülmektedir. Günümüze ulaşan beden duvarlarından

hareketle İbnidai Mescidi, güney-kuzey doğrultuda içten, 6.00x10.00 m. ölçülerinde tek odadan oluştuğunu ifade edebilmekteyiz (Foto.1). Mescidin mihrabı güney duvarını ortalar şekilde düzgün kesme taşlarla dairesel yapıdadır. Mihrabın yerden yüksekliği 0.95 m., eni 1.00 m. niş derinliği ise 0.50 m. dir (Foto.2). Niğde taşı ile örgülü kâgir yapıya iç mekandaki mezarın hemen yanından kuzeybatı köşeye yakın yerdeki kapı açıklığından girilmektedir. Mescidin üst örtüsünün ise tıpkı Tanıbaş Mescidinde olduğu gibi ahşap tabanlı, ahşap kirişlemeli ve düz toprak damlı olduğu düşünülmektedir.

Fotoğraf 1: İbnidai Mescidininn olduğu Özgürlük Apt. önündeki bahçelik alanın 2010 yılı görünüşü ve bahçede bulunan Sebahat Yağmuroğlu.

Fotoğraf 2: 2021 yılında İbnidai Mescidi mihrap nişi ve güney duvarlarının görünüşü.

Günümüzde Özgürlük Apt.'nin bahçesi şeklinde fonksiyona sahip mescit yapısına yönelik Özgürlük Apt.'nin sahibi olan Sebahat Yağmuroğlu (1932 doğumlu) ve oğlu olan Mustafa Yağmuroğlu (1965 doğumlu) ile 28.01.2022 tarihindeki görüşmemizde; Mescit ve içerisindeki mezarların kendilerini bildik bileli aşağı yukarı 2.00 m. yüksekliğe sahip duvarlar şeklinde olduğunu mescidin üst örtüsünü ise hatırlamadıklarını ifade etmişlerdir. İbnidai Mescidi ve mescit içerisinde 0.60 m. yüksekliğinde moloz taşlarla çevrili 2.70x3.80 m. ebatlarındaki mezarlık bölümünün geçmişten bugüne Yağmuroğlu sülalesince türbedarlığının yapıldığını belirtmişlerdir. Sebahat Yağmuroğlu hazire şeklindeki mezarlara yönelik olarak ise “çocukluğumdan son 20 yıla kadar mezarlara mum yakılır dua edilirdi. Niğdeliler bu mezarları bilirler ve ziyaretlerine de gelirlerdi. Bu alanda üç (3) mezar bulunur. Yatırlardan ikisi erkek diğeri ise bayandır. Bu kişilerin çok önemli zatlar olduğunu biliyoruz” demiştir. Ortaçağ’da gerek mescide gerekse sokağa İbnidai ismi verilmiştir. Yine İbnidai adında birde vakfın olduğu bilinmektedir. İbnidai hususundaki yayınlara bakıldığında mescid ve vakfa yönelik bilgilerin olduğu

görülmektedir. Buna karşın İbnidai yani Dayı Oğlu hakkında ve onun mezarına yönelik herhangi bir bilginin olmadığı görülmektedir. Niğde merkezinde bulunan mahalle mescitlerinde tıpkı Tanıbaş Mescidi, Torbalı Mescidi gibi ibadethanelerin içerisinde veyahut bitişindeki mezarların kimler olduğuna bakıldığında bu mezarların genelinin mescitleri inşa eden zatlar olduğu görülür. Bu genellemeden yola çıkarak İbnidai mescidinin kuzeybatına tekabül eden hazireye yoğunlaşma gereğini hissettik. Hazire bölümünde doğu batı yönde uzanan basit mezar tekniğinde toprak örtülü baş ve ayak taşlarının görüldüğü yanyana üç mezarın varlığını tespit ettik (Foto.3).

Fotoğraf 3: İbnidai Mescidi içerisinde bulunan hazire bölümünün görünüşü

Mezarlardan birisinin baş taşı beyaz mermerden olup üzerinde Arapça yazılar vardır. Bu beyaz mermerden olan taşın tam olmadığı ve küçük bir parça halinde günümüze ulaştığı anlaşılmaktadır. Dikdörtgen formulu bu taşın geniş yüzlerinde sülüs hat ile yazıların ne anlama geldiğini merak ettik. Mermer taş üzerindeki Arapça yazıları hocam İshak Güven Güvelioğlu ile birlikte tahlil ettik. Tahlil neticesinde; ön yüzde “Der Mek’ad”

(İçine oturmak) manasına gelen kelimenin yazılı olduğu bununda muhtemelen evvelinde ve ahirindeki kelimelerle cennete atıf yapılan Kibari kelimelerle olabileceği yorumladık. (Foto.4). Taşın diğer geniş yüzündeki kelimeyi ise; “Şi(e)llezade Merhum(?)” olarak okuduk (Foto.5). Şilellezade kelimesinin İbnidai’nin aile lakabı olabileceği şeklinde değerlendirme yolunu seçtik.

Fotoğraf 4: “Der Mek’ad” yazısı.

Fotoğraf 5: “Şilel Zade Merhum” yazısı

Sonuç olarak, İbnidai Mescidinin kuzeybatı köşesine yakın yerdeki hazirede medfun üç mezarın İbnidai ve ailesine ait mezarlar olabileceği kuvvetle muhtemeldir.

Hazirede medfun bulunan İbnidai ve ailesinin kimliği konusunda herhangi bir bilgimiz yoktur. Halk arasında keramet sahibi büyük ve yüce bir veli olduğuna inanılan Evliya İbnidai’nin şehrin önde gelen eşraf, âlim, meşhur Allah dostlarından olduğu ve şehrin imarı ve ihyasında büyük katkılarının olduğu düşünülmektedir. Niğde’nin maddi ve manevi mimarlarından olan Evliya İbnidai’nin 15. yüzyılın sonlarına yakın bir tarihte vefat ettiği ve kendi ismi ile müsemma mescide defnedildiği düşünülebilir. Günümüze sağlam şekilde ulaşan İbnidai haziresi ile yar yar 2.00 m. yüksekliğinde beden duvarlarıyla günümüze ulaşan mescit yapısının bulunduğu sahanın korunarak gelecek nesillere aktarılması, ilerde tarihi mescidin tekrardan aslına uygun yapılması gibi koruma ve ihya faaliyetlerinin Niğde tarihi ve kültürü adına oldukça önemli olacağını buradan ifade etmekteyiz.

Kaynakça:

Mehmet Özkarcı, Niğde’de Türk Mimarisi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2001-Ankara.

Nevzat Topal, 15. Yüzyıl Niğde, Kömen Yayınları, 2018-Ankara.

KAMERLE HASBİHAL

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Bir baş gördüm semada, aydınlatır cihanı
 Gece gezen polise verir rüy'et imkanı
 O baş ile dertleştım bu gece ta sabaha
 Başka bir iz aradım ve yalvardım Allah'a
 Çıkmazlara gidiyor dolaştığım bu yerler
 Hüsrân dolu geceler, sabahını hayaller
 Ben o başın altında şen gönülle gezerdim
 O başı seyrederken başka şeyler sezerdim

Gençliğimde gülerdi o başın güzel yüzü
 Hep nurunu emerdim, istemezdim gündüzü
 Pek sevimsiz geliyor bana şimdi geceler
 Kalbim her vuruşunda bir sabahı heceler

Bu yol madem çıkmazdı, beni neden çekiyor?
 Uyamadım cihana gönül hicret istiyor
 Benim bir sefile, her zaman kara baksan
 Mezarımın taşına ışıktan çelenk yapsan.
 22.1.1949-KAYSERİ

SUÇ OLUR

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Nedir sui taksirim şu elemli dünyada
 Hüzün alır satarım, gülmek bana güç olur.
 Hürmet ve iltifatı ihmal etmem cihanda
 Sağa dönsem kabahat sola dönsem suç olur.

Mağrur değilim ki ben müfsit olamam asla
 Fazileti din bilir, hakikate taparım.
 Muhitim ateş olsa öldürmez beni yasla
 Cevheri insanlığın cehennemden kaparım.

Gözüm hakikat arar, kulağım Tanrı sesi
 Her çıkmazı çıkarır manileri aşarım.
 Kalbimde bir zırh iken erenlerin nefesi
 Ta mağripten maşrıka seller gibi taşarım.
 12.VII.949-KAYSERİ

Temmuz Dağlarına Yağmur Bekliyorum

Yahya AKENGİN

Biraz da siz beni dinleyin hatıralar
 Temmuz dağlarına yağmur bekliyorum
 şimdi...
 Aynalar çağırarak bir gün sizi,
 Bir gün tutacak geçitleri kar
 Tutacağım biraz pişman, biraz yorgun
 ellerinizi

Çalmayın onsekiz yaşımın kırık sazını
 Şimdi temmuz dağlarına yağmur
 bekliyorum
 Bırakın, biraz da çekeyim bulutların nazını
 Step türküsüne konmuş yüreğim,
 Çağırdıkça yokuş yokuş gideceğim.

Gündüz lodos, gece poyrazdan
 Bir donar bir çatlar dudaklarım
 Sabah akşam belki birazdan
 Çıkar gelir sağanaklar gurbetçi gibi
 Çıkar bir ömrün ezgisi bir sazdan
 Sevenin şarkısı kalmaz yarım...

Umutla eskittim, umutla yeniledim kalbi
 Bir yaz bulutunun peşindeyim şimdi
 Dizimde derman, gönlümde ateş var
 Derviş sabrına şiirler ekliyorum
 Baharı size verdim hatıralar,
 Temmuz dağlarına yağmur bekliyorum..

BENİ KALBİNDE SAKLA**Mehmet BAŞ**

**Beni kalbinde sakla başka bir yerde saklama
Üşür çiçeklerim eğer sen gelmezsen
Dağılır saçlarım ikindi rüzgarlarında
Kaybolurum uzak ülkelerin sokaklarında**

**Kıyametim olursun yıkılır üstüme gökyüzü
Sorgular büyütürüm içimde sevdaya dair
Mahşerler kurulur gözbebeklerinin içine
Bir tabut gibi taşırım hüznü omuzlarımda**

**Bir bak yüzüme ay düşsün aynalara
Dağılsın gönlümü işgal eden keder orduları
Beni kalbine çağır gelirim habersizce
Aşarım kuş uçmaz kervan geçmez yolları**

**Unutma diyorsun mümkün mü unutmak seni
Adımı bile unuturum seni unutmam
Gün dönümlerinin bahçesinde seni söyler şarkılarım
Hep senle başlar sana çıkar sokaklarım**

**Birgün şu vücudum toprak olup gidince
Belki bir çiçek olur açarım bahçende
Yapraklarım dökülür geçtiğin yerlere
Üstüme basarak geçersin umarsızca**

**Yorgun hülyalar damıtırım bir uçurum kenarında
Tutarım hayatın saçlarından intihar karası
akşamlarda
Beni kalbinde sakla üşümesin çiçeklerim
Ben seni bir mezar taşının gölgesinde sessizce
beklerim**

MEVSİM KIŞ**İsmail ÖZMEL**

**Bir kuş gibi yalnız
Bir kuş gibi havalarda
Uçar hayaller.
Kar taneleri
Güneş görmenin hayaliyle**

**Tane tane benekler
Yağar durur gökten yere
Uzanır eller göğe
Birleşir ufuklarda.**

Şubat 2022

ÖĞRETMENİN DÜNYASI**M. Nihat MALKOÇ**

İlmin kapısını açan anahtar
Cehaleti boğan seldir öğretmen
Kışın ortasında gül yüzlü bahar
Yusuf'a uzanan eldir öğretmen

Zamanı kuşatan kutlu bir sestir
Buhranlarımıza ılık nefestir
Cehalet ruhları sıkın kafestir
Petekten süzülen baldır öğretmen

Hakikat konuşur, bal katar söze
Vatan sevgisini aşılarda bize
Onu anlatamaz dörtlük, bent, dize
Şanlı bayrağımızda aldir öğretmen

Engel nedir bilmez, dağlar aşar o
Bilginin yolunda çağlar aşar o
Kar, tipi dinlemez; cığlar aşar o
Kök salmış çınarda daldır öğretmen

Edirne'den Kars'a yayılır sesi
Bilgi balyozuyla kırar kafesi
Rayihalar saçar o gül nefesi
Yüreği ısıtan yeldir öğretmen

Horonu, halayı, barı sevdire
İffetini, namusu, ar'ı sevdire
Gayreti, çabayı, teri sevdire
Âşığın sazında teldir öğretmen

İpek yüklü kervanları var onun
Siması nurdan ak, sanki kar onun
Bütün mevsimleri hep bahar onun
Yunusça seslenen dildir öğretmen

Uzak köyümüzde tüten bacamız
Çıkmaza girince akıl hocamız
Ölmez eseridir onun nicemiz
Huzuru soluyan ildir öğretmen

İşığında bulduk aydınlık yolu
Bilgiye uzanır kanadı kolu
Yüreği gülistan, sevgiyle dolu
Bahçelerde gonca güldür öğretmen

Yılmadan öğretir, bir ömür boyu
Sabır çeşmesidir, eksilmez suyu
Çınarın köküdür, asildir soyu
Zirveye götüren yoldur öğretmen

VAR MI ..?

Musa DOĞRUER

Dinle tabip ; hançer yarası ne ki?
 Gönül yarasına ilacın var mı?
 Pare pare olmuş gönül yarası,
 Çaresize çare bir gücün var mı.?

Nice cerrah oldun yare-i cenge
 Sevgiyle donanmış mizacın var mı.?
 Benim gibi çekme hicran yarası,
 Ateşi közlenen bir acın var mı?

Evlat acısı mı; derin mi derin.?
 Onu yönlendiren minhacın var mı?
 Vatan ağlıyorsa evlatlarına ,
 Onları kurtaran yalvacın var mı.?

Gönül evi yapmak; Kâbe yapmaktır
 Ravzaya uçuşan turacın var mı.?
 Adalet mülkünü ayakta tutan,
 Zalimi susturan kılıcın var mı.?

Dersin bütün dünya huzura koşsun,
 Öyle bir kutsanan amacın var mı.?
 Gönüllere sevgi huzur taşıyan,
 Mevla'nın yolunda inancın var mı.?

Göz göz olmuş ağlar ciğer paresi,
 Kırk baharat yüklü bir macun var mı,?
 İnsanın insana tuzak kurduğu,
 Bu dünyadan başka bir acun var mı,?
 Teslimi derdini sana anlattı,
 Hesap vereceğim bir suçum var mı.?

EYLÜL

Günver KORKMAZ

(Beydağı'nın Kızı)

Hüzün gözyaşı dolu sararan yapraklarda
 Bilirki her an bekler , yerdeki topraklarda
 Umutsuzluk çökmüştür, geri gelmez yıllarda
 Hıçkırıklar saklıdır sararan yapraklarda

Her eylül bir bitiştir, yarım kalan umutlar
 Bağrında topraklardır, son yolculuğu kutlar
 Hani nerde sevgiyle, sarılan o ağaçlar
 Hıçkırıklar saklıdır, sararan yapraklarda

Son yolculuk bir doğuş ,bütün canlı varlıkta
 Acıların bittiği,hüzünlü ayrılıkta
 Gözyaşları bitmiştir, kucaklayan toprakta
 Hıçkırıklar saklıdır ,sararan yapraklarda
 1-9-2021

DÜNYADA ONCA ZORLUKTAN GEÇTİK

İsmail Emre ÖZER

Dünyada onca zorluktan geçtik
 Ne yaşamaktan vaz geçtik Ne şiirden
 Demirden örülmüştü yüreğimiz
 Piştikçe pişiyor kızarıyordu
 Göğre bakınca soğuyordu yüreğimiz
 Şimdi de düze çıktık
 Bize verilmiş Bir yetenek
 Biz de adadık ömrümüzü şiire
 Şairlik ki zorlumu zorlu bir yol
 Ne para bekle sonun da ne de makam

ÖYKÜ: HÜSEYİN

Oyhan Hasan BILDIRKİ

Uzun yıllar önceydi... Henüz daha çocuktum. Doğduğum köy, Dikilitaş, Küçük Tepe ve Düztaban'a sırt vermişti. Bu üç tepecik, o günden bugüne hâlâ çıplaktır. Muhtarımız rahmetli Nedim Amca tarafından armuda aşıltilan birkaç çöğür de olmasa, yaz günlerinin öldürücü sıcaklarından korunmak için bir gölge bile bulamazsınız. Hoş, çöğürün gölgesi dibine düşer, o da çalılıklara yarar.

Hüseyin, henüz on altısında ya vardı ya yoktu. Köseydi, sakalı, bıyığı yoktu. Ama onun gizli gizli, eline geçirdiği eski bir jilet bıçağıyla tıraş olmaya çalıştığını bilirdim. İlk delikanlılık çağını sürdüren Hüseyin, epeyce mani, türkü, uzun hava bilirdi. Yanık bir sesi vardı. Etkileyici bir tonda kaval çalardı. Hafif sarışındı. Elleri kocaman kocamandı. Bana, kırdan hayvan otlatığımız zamanlarda kol kanat gererdi. Hayvanları çayıra saldıığımız zamanlar, yakıcı yaz güneşinin altında bir kovalık gölgesine oturur, uzun uzun kızlardan söz ederdik. Bana çeşitli hikâyeler, tekerlemeler anlatır;

- "Bunları da belle dayım," derdi. "Belle ki, ileride işine yarar. Meclislerde baş üstünde yerin olur."

- "Olur dayı!" derdim, başka bir şey söylemezdim.

O zaman gözlerinde beliren ince bir gülümsemeyle;

- "Ah, dayım!" der, Çakır'ın Nermin'den söz ederdi. "Bu kız öldürecek beni, biliyorum, bana yâr olmaz." derdi.

Sonra "cennetten-cehennemden" söz açardı. Sanki şiir gibi konuşurdu. Arada bir tekerlemelerle süslediği konuşmaları, bana haz verirdi. Sonra yanık bir türküyeye başlardı. Ben, yavaş yavaş sığırları toplarken, onun, gittikçe yakınlaşan ve akşamın koyu gölgesi içinde büyüyen; "Kara bahtım, kem talihim, taş bassam iz olur." diyerek, sesinin olanca gücü ile okuduğu türküyü dinlerdim. Eve dönerken de pek konuşmazdık. Fakat ben, yolda, uzun boylu düşüncelere daldımdım. Onun gibi olmak, külot pantolon giyebilmek, türküler söylemek, boynuma da mendil bağlamak isterdim.

Bir ara, Hüseyin köyden ayrıldı. Yapayalnız kalmıştım. Kırılarda yapayalnız sığır güder, kovalık dikenlerinin gölgesinde oyuna daldımdım. Bu ayrılmadan sonra Hüseyin'den hiç ses çıkmamış, Şakir Dayı merakta kalmıştı. Komşumuz Şakir Dayı, onun özbeöz dayısıydı. Karısı Hatice Kadın'dan hiç çocuğu olmamıştı. Bu yüzden Hüseyin'i yanlarına almışlar, evlâtlık edinmişlerdi. Yüreği evlât acısıyla yanan Şakir Dayı, zaman zaman ağzımı arar, sorardı:

- "Sana bir şey demedi mi, bizim oğlan?"

- “Hayır!” derdim, “Hiçbir şey demedi.”

- “Hele bir düşün oğul?”

- “Yok, valla bir şey söylemedi ki...”

Gerçek buydu. Bana derdini açan arkadaşım, gitmekten söz etmemişti hiç. Köyün ihtiyarları, onun Çalıköy’e gittiğinde birleşiyorlardı. Çünkü ağası Arap Süleyman da, o köyde oturuyordu. Şakir Dayı, Çalıköy’e haber saldı. Hiçbir ses çıkmadı. Yeğeni Arap Süleyman ile arası açıktı. Adamcağız, uzun yıllar kahroldu. Bu kahroluşlar sonucu, kolu kanadı kırıldı. Çöktü. Hatice Kadın, ekmekten sudan kesildi.

Ben, bu arada ilkokulu bitirmiş, ortaokula gidiyordum. Yeni bir şehrin havası sanki beni boğacak gibi geliyordu. Birtakım yeni arkadaşlarım vardı ama bana Hüseyin’in dostluğunu aratıyorlardı. Çünkü Hüseyin, çoğu zaman bana, sınırsız duygular ilham ediyordu.

Hüseyin bir başkaydı.

Bütün kusurlarına rağmen onun gönlü, gerçek dostlukların bayrağını göndere çekiyordu. Ondan dinlediğim türküler ve maniler, bir başka dünyaya çekiyordu beni. Onun dostluğu, birtakım çıkarlar üzerine kurulmuş olan dostluklardan çok uzaktı. Bu dostlukta her şey vardı.

Günlerden bir gün köye, Hüseyin’in “bir hoş” olduğu haberi gelmiş. Hüseyin gittikçe huysuzlaşmış. Sağa sola saldırır olmuş. Ağabeysi Arap Süleyman, dayısına haber salmış, gelsin, Hüseyin’i alıp gitsin diye. Hatırladığım kadarıyla Şakir Dayı, önceleri pek umursamadı bu habere.

Söylentidir dedi, geçti. Zaten köylüler bile “bir hoş” olan Hüseyin’i, istemez olmuşlardı.

Sıcak bir yaz günüydü... Bahçede pamuk suluyordum. İyice yükselen yaz güneşi, adamın beynine vuruyordu. Bunalmıştım. Yarım yamalak birkaç türkü söyledim, olmadı. Sonra mandalları peşi sıra açmaya ve artezyenden gelen suyu boş bırakmaya karar verdim. Bir incir ağacının gölgesine çekildim, azık çıkınımlı açtım. Tam ilk lokmayı ağızıma alıyorken;

- “Kolay gele, bereketli olsun dayım!” diye bir ses duydum.

Boş bulunduğum için ürktüm, irkildim.

Aynıses;

- “Ne o? Korktun mu?” dedi.

Hüseyin’in sesiydi bu. Köylülerin “bir hoş olmuş” dedikleri Hüseyin, işte yanımda duruyor, keskin gözleriyle bana bakıyordu. Yüzünde yara izleri vardı. Gürbüzleşmiş, kocaman bir delikanlı olmuştu. Köylük yerde âdettendir, misafir sofraya buyur edilir, Allah ne verdiyse, katıklar paylaşılır.

- “Gel otur, buyur dayı!” dedim.

Ürkek ürkek sofraya oturdu. Sigarasının sararttığı parmakları titriyor, normalden büyük tıklımlardan ilkinin çiğnemediğini bir ikincisini, üçüncüsünü olanca çabukluğuyla ağızına götürüyordu. Tıkanacak sandım. Besbelli birkaç günden beri açtı.

- “Köye gelince, seni sordum.” dedi. “Burada olduğunu söylediler dayım. Hemengeldim.”

- “Ne iyi ettin!” dedim.

Yemekten sonra bir “İkinci” yaktı. Dumanını derin derin içine çekti. Sonra, sanki birdenbire hatırlamış gibi:

- “Sana selâm getirdim. Haftaya düğün var da dayım.” dedi. “Birlikte gideriz, olmaz mı?”

- “Olur!” dedim sadece ve suyun başına gittim. Kendi kendime düşündüm: Nasıl olur da Hüseyin, bir hoş olurdu? Yani deli olurdu. Bir türlü çıkaramadım. Konuşması düzgündü. Davranışlarında da bir acayiplik yoktu. Boş bıraktığım suya, yeniden düzen verdikten sonra, incir ağacının yanına geldim. Hüseyin, haber bile vermeden çekip gitmişti. Bu davranışına şaşıtm kaldım. Akşam köye dönerken, yolda, Köşklü Dayı’ya rastladım. Atmışına merdiven dayamış olan bu koca adam;

- “Biliyor musun, Şakir’in Hüseyin döndü?” dedi.

Bilmiyormuş gibi davrandım.

- “Ne zaman?”

- “Bugün ikindiye doğru yanıma geldi. Açmış, karnını doyurdum!”

- “Ya, öyle mi?”

- “Ya, ya!”

Hüseyin’in önce bana gelip karnını doyurduktan hemen sonra, Köşklü İsmail Dayı’nın yanına gittiğini anladım.

Koca adam;

- “Bir korktum ki, sorma!” dedi. “Elin delisi, nerden akıl etti bilmem?”

- “Seni severdi.”

- “Bir düğün mü varmış, neymiş? Davet etti, yemek yedi, hiç haber bile etmeden çekip gitti.”

- “Düğün mü?” dedim. “Ne düğünü?”

- “Ne bileyim ben? Düğünmüş işte...”

Geçende Çalıköylü Ali anlattıydı. Onları da hep düğüne davet edermiş.”

Batı yakasında, Samsun Dağları’nın arkasına doğru alçalışına devam eden güneş, iri bir sarı gül hâlini almıştı. Biraz sonra, adamı büyüleyen, bir bilinmez korkulara salan bu sarı gül kaybolacak ve mor dağların eteklerinden sökün eden lacivert gölgeler, perde perde kâinatı saracak, köyüm de karanlıklar içinde kalacaktı. Koyu karanlıklar içinde ufak tefek kımıldanışlar sezilecek, köyün köpekleri hep bir ağızdan havlamaya başlayacaklardı. Bazı evlerde, gaz lâmbasının donuk ışığı altında, gözlerinde korku ya da merak izleri okunan belli belirsiz yüzler, “bir hoş olmuş” dedikleri Hüseyin’in köye dönüşünden söz edecekler, geçen günün yorgunluğunu göz kapaklarında duyarak, derin bir uykuya dalacaklardı. Sonra gelen günlerde bile, köylümün hayatı değişmeyecek, yalnız, kocamışlar bu dünyadan el etek çekecek, küçükler büyüyecek, “bir hoş olmuş” Hüseyin’in hikâyesi gittikçe yankılaşarak yeni nesiller tarafından garip bir efsane gibi anlatılacaktı.

Artık herkes, yedisinden yetmişine, hep Hüseyin’den söz ediyor, Şakir Dayı’nın evi göz aydına gelenlerin çokluğu yüzünden, dolup dolup boşalıyordu. Şakir Dayı olsun, karısı Hatice Kadın olsun, Hüseyin’i hoş tutuyorlar, bir dediğini iki etmiyorlardı.

Okulların açılması üzerine köyümden

ayrıldım. Sırasıyla ortaokulu ve liseyi bitirdikten sonra da, bir yüksekokula başladım. Zaman zaman, Hüseyin üzerine anlatılan hikâyelere kulak kabartıyor, çocukluk arkadaşına acıyordum. Hüseyin, ilk günlerdeki sakinliğini kaybetmiş, çoluğa çocuğa saldırmaya başlamıştı. Kılık kıyafeti gittikçe dökülmüş, karısı Güllü'yü terk etmiş, eski tokat yatağındaki bir gözlü çit evinde yalnız yaşar olmuştu.

Serin bir yaz günüydü.

Hacı Abdurrahman'ın kahvesinde arkadaşlar ve köylüler ile oturuyorduk. Karşıdaki Köy Odası Kahvesi bomboştu. Bir ara, avlu duvarının üzerinde bir o yana, bir bu yana dolaşan Hüseyin'i gördüm. Bir şeye sinirlendiği, bir şeyler yapacağı belliydi. Arkadaşlarımdan ayrıldım, ona doğru gittim.

Ne de olsa beni sever, sayardı. Ne desem, peki der, beni kırmazdı. Aramızda iki üç metre kala, sağ kolunu havaya kaldırdı, sendeler gibi oldu, düşecek sandım.

Doğruldu, gözlerini bana çevirdi:

- "Sen gelme üstüme Hasan!" dedi.

Bir adım daha attım. Tekrar haykırdı:

- "Üstüme gelme dayım, çekil git..."

Sonra duvarın üzerine oturdu, katıla katıla ağladı. Hacı Abdurrahman'ın kahvesindeki herkes, bize bakıyordu.

Köyün küçük yaramazları da bir bana, bir Hüseyin'e bakıyor, sessizce olacakları bekliyorlardı.

Yaramazlar, hep bir ağızdan haykırdılar:

- "Deliii... Deli Hüseyin!"

Hüseyin'in dizlerine kapadığı başını kaldırmayla, çocukların çil yavrusu gibi kaçıştıklarını gördüm.

Hüseyin;

- "Ben deli değilim dayım." dedi. "Beni, deliler evine göndereceklermiş. Arabacı Durmuş, Muhtar Mihri ve Bekçi Muharrem, başefendiye şikâyet etmişler beni. Delidir, alın gidin köyden, diye. Ben deli miyim, ha?"

Kendisini avutmak istedim.

- "Yanılmış olacaklar. Şikâyet falan etmemişlerdir seni. Hem ne yaptın ki?"

Hışımla;

- "Nasıl etmemişler?" dedi. "Öyleyse neden dövdüler candarmalar beni? Neden Durmuş, bıçak çekti bana?"

Biraz daha yaklaştım.

- "N'olur üstüme gelme dayım!" dedi. "Üstüme gelme!"

Sırtındaki mintanı lif lif olmuş, yer yer, boydan boya yırtılmıştı. Yırtıkların arasından güneş rengi teni görünüyordu. Tıkanır gibi olmuşum. Kalbim ezilmiş, nefesim daralmıştı.

Salavatlı Mustafa Enişte'nin;

- "Çocuğumuz, buraya gel, uğraşma!" dediğini duydum.

Zaten Hüseyin'e daha fazla sokulmam zordu. Kahveye döndüm. Salavatlı, anlatmaya başladı.

- "Öğleyin bizim çocuklara sataşmış. Okul yanına kadar kovalamış onları. Durmuş'un bostanında da onunkilere rastlamış. Az kalsın, Durmuş yetişmemiş olsa, öldürecekmiş yavruları."

Masamıza iri bir taş düştü. Bir taş, bir taş daha...

Baktım, Hüseyin dörtnala kaçıyordu. Salavatlı Enişte, arkasından hızla yetişti, bir iki tokat vurdu. Dayaktan kaçan Hüseyin'in arkasına, küçük yaramazlar yeniden düştüler. "Deli, deli!" diye bağırıyorlar, Hüseyin döndükçe, kıyıya vurmuş dalgalar gibi geri çekiliyorlardı.

Kasaba yolunda, Durmuş'un at arabası gözüktü. Durmuş, Hacı Abdurrahman'ın kahvesinde arabayı durdurdu. Koşulu atı akasya gölgesine çekti. Selâm verdi, gelip yanımıza oturdu. Her kafadan bir ses yükselmeye başladı. Yaşlıcalarla gençler, başka başka yorumlara daldılar. Kendilerine göre, akılları kestiği kadar Hüseyin üzerine konuştular. Kâh toplumu, kâh Hüseyin'i ya da kendisine takılan çocukları suçladılar.

Bu olaydan sonra Hüseyin, iki üç gün evinden dışarı çıkmadı. Gece gündüz kapısı açık kaldı. Fakat hiç kimse, onun çit damına da yaklaşamaz oldu. Çit damın önünden geçen yolcular ne olur ne olmaz diye hareket ediyorlardı.

Bir gün, kuşluk sularında Hüseyin'in çit damının önünden geçiyordum. Toprak üstüne atılmış yarım bir hasır parçasının üzerinde Hüseyin uyuyor, güneşten rahatsız olmuyordu. Başının altında, yastık yerine kullandığı, dikdörtgen bir siyah çakmak taşı vardı. Hüseyin'in bu perişanlığı gözlerimi yaşarttı. Gün kavuşana kadar tarlada çalıştım. Eve dönünce, kendisine bir yatakla yorgan götürdüm. Aldı, sevindi.

- "Sen olmasan, öldürürler dayım beni." dedi.

Evinin içi çok pisti. Söylediklerine göre, içeriye de pislermiş. Sonraları köye

gelip yerleşen ağası Arap Süleyman, bu yüzden çok dövmüş kendisini, olmamış.

Temizliğine ilkin dikkat etmiş, daha sonra ipin ucunu bırakmıştı. Hüseyin'in bu türlü davranışları, bütün köy için, çekilmez olmuştu. Daha ertesi gün, çit damın önünden geçerken, Hüseyin'e götürmüş olduğum eşyaların parça parça edilmiş olduğunu gördüm. Sebebini bir türlü anlayamadım. Çit damın kapısı hafif kapanmış gibiydi. Hüseyin de gittikçe huzursuzlaşmış, bir gün yine, hiç kimseye haber vermeden, köyden çekip çıkıp gitmişti.

Hüseyin'in ortadan yok oluşu, bir uçtan bir uca, köyde yeni çalkalanmalara sebep oldu. Evlerde, meydanlarda, kahvede, harman yerlerinde Hüseyin'in sır olmasından konuştular. Kimisi ermiş olduğundan, kimisi bir yerde ölüp kaldığından, kimisi de öldürülmüş olmasından dem vurdular.

Sonbahar yağmurları başlamış, oluklardan akan sular, çit damın içerisinde, öbek öbek gölcükler meydana getirmişti. Sert esen sonbahar rüzgârları, terk edilmiş çit damın kapısını, bir sağa, bir sola çarpıyor ve bu çarpıntılar sonunda duvar sıvaları dökülüyor. Bu çöküş, bu eriyiş ve yok oluşta Hüseyin'in efsanesi yoğunlaşıyor, dal budak salıyor, gökyüzünün uçsuz bucaksız derinliğinde yankılaşarak, nesilden nesile söylenmeye başlıyordu.

Ve bir yerde, bir hoş olmuş Hüseyin'in efsanesi, bir Anadolu türküsünde noktalanıyordu:

- "Kara bahtım, kem talihim, taş a bassam iz olur!"

ÖYKÜ:**DONDURMA****Şakir MUSALLİ**

Niğde'nin insanın ruhuna serin bir şerbet gibi akan serin havası, akşam vakitlerinde serinliğe ve diriliğe aşık olan insanları mum ışığına hasret pervaneler gibi sokaklara çağırıyordu. Gündüzün sıcağında evlerde bunalan ruhlar akşamın taze serinliği ile karnaval yerine dönen dar caddelerde kürem kürem uçan sığırcık kuşlarının gökyüzündeki raksları gibi kendilerini kalabalığın tatlı akışına bırakmışlardı. Kimi zaman kafelerden gelen canlı müzik sesleri gençlerin ruhlarında bahar rüzgarları estirirken belirli bir olgunluğa erişen orta yaşlıları ise mazinin tatlı hayallerine götürüyor, ansızın sazın ince teline dokunan acılı bir mızrap kimisinin yüreğinde kabuklaşmış bir yarayı içten içe kanatıyor, tutuşan ciğerlerindeki alevi söndürmek için gecenin serin havasını derin derin yudumluyordu.

Şehrin büyümesi ile daralan caddelerde bir ailenin önünde yavru ceylan gibi seke seke giden mini mini bir yavru sokakta yürüyenlere neşe saçıyor, onun gözlerindeki hayat dolu neşeden paylarına düşeni alabilmek için yavrunun paytak adımlarını seyrediyorlardı. Kalabalık caddeler her renkten insanı koşulsuz bağrına basıyordu. Kimi zaman yanı başınızdan takkeli, çarşafli bir aile geçiyor, uzun bir yolculuğun hayali ile ağır ağır

seyreden kervanlar gibi sakin sakin yollarına devam ediyorlardı. Onların peşi sıra mini etekli, dövmeli, küpeli genç bir çift el ele yürüyor, aykırı olmanın verdiği bir umarsızlıkla sokakları adımlıyorlardı. Bu kadim caddeler evlatlarını birbirinden ayıramayan müşfik bir anne gibi her iki rengi de bağrına basıyor, herkes birbirini öyle kabul etmenin huzuru ile kendi dünyalarında yaşıyordu.

Genzimi tatlı bir serinlikle okşayan dondurmadan bir parça daha alırken birden karşımda "Öğretmenim beni tanıdınız mı?" diye ilkökul öğrencisinin neşesiyle yüzüme bakan yirmili yaşlarından yıllar almış bir delikanlı karşımda beliriverdi.

-Hamit ben!...

-Hamit!!?...

-Kırkpınar'dan Hamit.

-Hamit, sen ha! Küçük Hamit, ne kadar da büyümüşsün öyle.

Yaklaşık on sene önce şirin bir Anadolu kasabası olan Kırkpınar'da öğrencim olan Hamit'in yüzündeki o tatlı yaramaz gülümseme hiç değişmemişti. Heyecanlı heyecanlı bir şeyler anlatırken hafifçe yana kıvrılan dudakları, bakışlarındaki o saf Anadolu sıcaklığı, ıslıl ıslıl yanan o mahcup gözleri ile karşımda canlı bir tarih gibi dikilivermişti.

Yolun iki tarafında bir bölük asker

gibi sizi selamlayan sıra sıra ağaçların arasında yeşillik tünelinin içinden bu dünyadan olmayan başka bir aleme akar gibi girerdiniz Kırkpınar'a. Yemyeşil elma bahçeleri, munis halkı, tertemiz bakışlı öğrencileri ile bir öğretmenin gelir gelmez buradan emekli olurum düşüncesi ile göreve başladığı, bozkırın ortasında yeşil vadi gibi bir vahaydı. Okul çok zeki ve çalışkan öğrencileri sayesinde il çapında dereceler alır, öğretmenler bu başarıdan kendilerine düşen payla aldıkları belgeleri çeyiz sandığında ince bir işleme gibi dolaplarının en güzel köşelerinde sakarlardı. Bu nazenin okulu gölgeleyen tek bir sınıf vardı. Hamitlerin sınıfı... İlkokulun ilk iki senesinde çok sık öğretmen değişmiş, sürekli alınan raporlarla dersleri boş geçmiş, kim bilir hangi sendikanın kahraman bir neferi tarafından ülkesini kurtarmak adına kendi yavrularını cahilliğin ıssız kollarına teslim ettiği yetim bir sınıftı. Sonradan gelen öğretmen ise elinden geldiği kadar sınıfı derleyip toparlamaya çalışmış ama ne çare. Biz öğretmenler onların sınıflarına "delik kova" derdik. Özene bezene bin bir gayretle verdiğiniz her bilgi diğer hafta sanki hiçbir şey anlatmamışsınız gibi zihinlerinden silinir giderdi. Bırakın üniversiteyi, doğru düzgün bir liseye gitmek onlar için hayaldi. Ümitsiz bir hastaya teselli verir gibi ders anlatırdık sınıfta. Biz ise bu vahim durumda yapılabilecek en son şeyi yapıyorduk. Hayal ve ümit vermek. Elimizden geldiği kadar bu hayale önce kendimizi sonra da öğrencilerimizi bu hayale inandırmaya çalışarak yapmacık bir heyecanla ders anlatıyorduk.

Hamit'in neşeli ve heyecanlı konuşması ile hayal aleminden sıyrıldım.

-Bilgisayar işine girdik hocam, dedi. İnternet sitesi hazırlıyorduk. Baktık ekmek yedirmiyor, programlama işine yöneldik, dedi.

Yazın sıcağında gökyüzünde tek bir bulut bile yokken şiddetli bir gök gürültüsü duyan bir adamın şaşkınlığı ile yüzüne baktım. Virüs programı hazırlıyoruz hocam diye devam etti. Baktık bütün virüs programları yabancıların ellerinde. İstedikleri gibi bizim sistemlere girebilirler. Biz de yerli bir program hazırlayalım dedik. Milli İstihbarat Teşkilatına teklif götüreceğiz.

Acaba karşımdaki başka bir Hamit miydi? Biri onu almış da yerine başka birini mi koymuştu? Şaşkınlık dolu bakışlarla Hamit'in heyecanı konuşmasını dinliyordum. Biri o anda fotoğrafımı çekse kim bilir nasıl bir görüntü ortaya çıkardı. Bana kartını verdi. Eşimin "Haydi, gidelim. Geç kaldık." diye çağıran sesi ile kendime geldim.

Hamit'le vedalaştıktan sonra elimdeki dondurmayı hatırladım. Ağzıma götürdüğümde ılık bir şeker tadı dudaklarıma yapıştı.

Dondurmam erimişti.

Yoğun müfredat konularıyla, anlamsız sınavlarıyla, bir ideolojiye saplanıp bu uğurda öğrencilerini feda eden öğretmenleri ile Cezeri gibi keskin bir zekaya sahip olan Hamit ise kendisine hayatının kazığını attığımızdan habersiz minnettar bakışlarla yanımdan ayrıldı. Arkasından biraz mahcup, biraz suçlu, çokça şaşkın bakakaldım.

Affet bizi Hamit, Affet ...

ÖYKÜ

BEGONVİL

Hilmi Kağan ÖZMEL

Gıcırdayan kapsının sesiyle uyandı. Kapıyı tamir etmeyi birçok kez denedi ama başaramadı, tamirci çağırmak masraflıydı. Ahmet'e sürekli iş bulması için baskı yapıyordu babası. Ahmet artık sıkılmıştı bu durumdan. Ailesi onu okutmak için tüm gücünü harcamıştı. Ahmet iş arıyordu ama kimse kabul etmiyordu, şehirde işsizlik vardı. Annesi ona hizmetçi maaşı ile çok destek olmuştu. Görkemli bir konağın hizmetçilerinden biriydi annesi. O konak onun için çok özeldi. Konağın gözde, biricik kızı Cansu. Cansu ile okuldan tanışıyorlardı. Kredi başvurusu için bankaya gidecekti. Ne zaman bankaya gitse siyah paltolu sert tavırlı gözlerinden hırs fışkıran pala bıyıklı duygusuz adamları görürdü. Yolda bankaya yürürken minik tatlı bir kedinin yanında onu gördü, Simsiyah saçlı, masmavi gözleri olan Cansu. Hayaller kurdurtacak kadar gerçekti Cansu. Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı. Gülünce gül yüzünde güller açardı. Ona âşıktı Ahmet, ama çok utanıyordu saçlarını arkaya attı ve terini hissetti. Kendisini toplayıp yanına gitti.

-Nasılın Cansu?

-İyiyim Ahmet sen nasılın?

-Bende iyiyim akşam bir işin var mı?

-Yok müsaitim

-Yürüyüş yapmak ister miydin?

"Olur" Deyip gülümsedi. Bazen Cansu gülünce dünya bile ne tarafa döneceğini şaşıyor dedi içinden Ahmet. Yürüyüş nerden aklıma geldi diye düşündü ve en masrafsız olanının bu olduğunu hatırladı. Onların evinin önünde yürüyüş yapacaklardı. Oraya bir saat erken gitti. Begonvillere bakmaktan kendini alıkoyamıyordu. Küçük bir begonvili cebine koydu, Cansu kapıdan çıktı. Kıpırmızı elbisesi ile hayallerini betimliyordu adeta. Arkasından da bir erkek, ilk önce erkek kardeşi sanmıştı sonra ellerine bakmıştı bir bileklik, sevgili bilekliği. Gözünü kapattı gözyaşını fark etti. Cansu onu aldırmandan "Gidelim mi demişti". Ahmet bir çocuğun çok istediği oyuncağa bakması gibi ona baktı ve "olur" dedi. Ahmet'in aşkı bir şiir gibiydi kısa ama anlamlı. Yavaş yavaş yürürken küçük begonvil cebinden düşmüştü. Ahmet yürüyüş bittikten sonra evine gitti. Cılız ve kalbi kırık vücudunu yatağa attı ve yavaş ama gittikçe hızlanan bir şekilde ağlamaya başladı. O günden sonra Ahmet en azından iş buldu ama mutlu olamadı. O bir âşıktı sonunu bilmeyen bir âşık.

MELENDİZ TOROSLAR KARINI ALMAZSA

Ömer VAROL

Melendiz Toroslar karın almazsa
O yıl bolluk olmaz darlığa kalır
Ovalara beyaz yorgan almazsa
Kurak olur varlık yiniye* kalır.

Arpalık sürülmez pulluk yürümez
Suları gelmezse Değirmen dönmez
Çiftçiler tarlanın yoluna düşmez
Mevsimi geçiren havaya kalır

Her yer harım olmaz saban işlemez
Kuru toprak sıkır hozan sökülmez
Yanık toprak ekin suyu içemez
Düven sürülemez yiniye kalır

Dağlar yumak yumak otun almazsa
Koyun kuzu çayırına doğmazsa
Yaylaları çan sesleri dolmazsa
Çobanın hevesi kursağa kalır

Altunhisar yayla suyu salmazsa
Zindandere kopup köpüremezse
Bendi aşip emenine gitmezse
Badak'ta barutum yanmaya kalır

Ramat yaylaları kardan bir çatı
Dolar Takyanus'un çizme göleti
İkiye bölmezse delikli taşı
İnliye akması insafa kalır.

Keten çimen suyu Divrine bakar
Gavur argı yürür Çiflik'e akar
Karanlık dereyle İhlara katar
Mamasun çağlamaz durguna kalır

Gür esemin suyu amasa akar
Gümüşler deresi çalımı satar
Kırbağ sarı köprü bora su savar
Adıyaman buçak çayıra kalır

Kayardı'nın dereleri gürülde
Kadarak'ın suyu zırlı zırıldar
Ahmet pınarları Çağıl çağıldar
Tepe bağlarına düğüne kalır.

Tepeköy Hançerli Germeğen dede
Doğan güneş sabah aydınlık ede
Cehri bahçeleri bayramlık ede
O yıl Deneğiler boyasız kalır

Elmalı çayırda dere taşmazsa
Karatlı dereden yola düşmezse
Bodok** ovasını suya boğmazsa
Gölcük başı kurur kör kuyu kalır.

Eylül ayı tarla kurak sürmedim
Ekim ayı tohumumu atmadım
Kasımında çillenmedim çıkmadım
Erkenden yol almak yiniye kalır

Aralık Şubat'ta suyum almadım
Kar altında bir ay bile yatmadım
Mart ayında göcek atıp çıkmadım
Göçeyimi salmak yiniye kalır

Nisan geldi toprağımı çatlattım
Çöle çöpe karşı biraz geç kaldım
Mayıs çattı kelle avurda aldım
Boyumu uzatmak yiniye kalır

Haziran yanaşır güneş dönerse
Ekin boyu enniğimi geçmezse
Orak çalar sap avcuma gelmezse
Saman dane bulmak yiniye kalır

Emir ömer ırgatlığa yetişt
Avca***gelen sapı kökünden biçti
Kellesinden başak cencikce düştü
Tok buğdayı almak yiniye kalır

Açıklamalar: 1.Yığı yeni*gelecek yıla. 2.Bodok**Divrin ve Misli OVASI. 3.Emen Bor'da ova ve köy 4.Badak Bor'da ova ve Köy dağlardan Kusan sular Temmuzda çekilir kal bırakır, Badaklılar toplar barut yapar İstanbul'a satar. 5.Cehri boya ağacı Deneği Yeşilburç'ta yetişir boya yapılır İstanbul'a satarlar. *** Avuç. Ömer VAROL 30.12.2016

ÖYKÜ:
14 ŞUBAT DÜNYA ÖYKÜ GÜNÜNE BİNAEN 70 YAZAR
TARAFINDAN KALEME ALINAN KOLLEKTİF ÖYKÜ
AĞAÇ DEYİNCE

Derleyenler: Dursaliye Şahan – Yonca Yaşar

Cingöz'ün havlamasıyla uyandım. Yataktan çıkmak istemiyordum ama gözüm saate ilişince iğne yemiş gibi fırladım.

"Geç kalıyoruuuuum!" diye bağırdım.

Annem kinayeli bir ses tonuyla mutfaktan yanıt verdi.

"Neden acaba?"

Biliyorum, geç yattığım için uyanamamıştım. Hemen çıkmazsam ders ziline yetişemeyecektim. Annemin sesi bu kez buyurgan çıkmıştı.

"Kahvaltı etmeden okula gidilmez."

Tereyağlı kızarmış ekmek kokusunu içime çekerek, "Anneciğim haklısın biliyorum ama derse yetişemezsem öğretmenim kızacak," dedim ve çabucak ayakkabılarımı giyindim.

Cingöz kapının önünde beni bekliyordu. Birlikte koşmaya başladık. Cingöz her zamanki gibi köyün çıkışında havlayarak beni yolculayıp eve döndü.

Nefes nefese köprüye yetiştim. Köprü okul yolunun yarısı demekti. Bastıkça oynayan, eski kırık tahtalar yağmurla birlikte iyice ıslanmış ve

kayganlaşmıştı. Ortalara geldiğimde ayağımda bir ıslaklık hissettim. Ne oluyor demeden suyun üzerinde adeta çırpınan ayakkabımı gördüm. Aşağıda çağıl çağıl akan dereye düşmüştü.

Peşinden atlamaya ne zaman karar verdim bilmiyorum ama kendimi buz gibi suyun içinde bir kayık gibi ilerleyen ayakkabıma doğru yüzerken buldum.

Ne kadar süre suda debelendiğimi tam olarak hatırlamıyorum. Akıntının etkisiyle köprüden uzaklaşıyordum. Ne olursa olsun kurtarmak zorundaydım çünkü başka okul ayakkabım yoktu.

Tam yaklaşır gibi oluyordum sonra birden küçücük bir su darbesiyle ayakkabım uzaklaşıyordu. Çok yorulmuştum, kulaçlarım da yavaşlamıştı. Suyun üzerine doğru eğilmiş söğüt ağacının dallarını görünce yakın bir arkadaşımı görmüş gibi sevinerek onlara tutundum.

Söğüt ağacının dalında soluklanırken, aklıma yazın yaşadığımız orman yangını geldi. Ne çok ağaç, ne çok can yok olmuştu. Dedem alevleri

ağlayarak seyretmişti. Bütün köylü yangını söndürmek için canla başla çalışmıştı ama yine de epey bir alan kömürleşmişti. Günlerce is ve duman kokusu kaybolmamıştı. Annelerimiz yanan hayvanları görmeyelim diye bizi evlerde tutmaya çalışmıştı. O yangını kimin çıkardığını hâlâ bilen yok.

Kafamdaki düşünceleri kovalayıp yeniden yüzmeye başladım. Ayakkabım görünmüyordu. Hızlandım. Nefes nefese kalmıştım. Suyun en derin yerine doğru ilerliyordum ve bu tehlikeliydi. Dönüp dönmeme konusunda kararsız kaldım. Ya ayakkabımı ararken daha kötü bir şey olursa... Dönsem mi diye düşünerek etrafıma bakındım. Ayakkabım az ileride, suya düşmüş bir ağacın köklerinin arasına takılmış öylece beni bekliyordu. Gözlerime inanamadım. Son bir gayretle yeniden yüzdüm ve ayakkabımı çekip aldım.

Kıyıya doğru yüzerken bir yandan da düşünüyordum. Şu hayat ne tuhaftı. Geç kalmamak için koşarken daha da geç kalmıştım. Yapayalnızdım ve ayakkabımı kurtarmak isterken boğulabilirdim.

Suyu kucaklayan söğüt ağacının dalı beni, başka bir ağacın kökü de ayakkabımı kurtarmıştı.

Kendi kendime konuşmaya başladım. –Evet, kimseler bilmez ama Cingöz’le konuştuğum gibi yalnız olduğumda kendi kendime de konuşurum.

“Bir dahaki sefere ayakkabılarını bağlamadan yola çıkmayacaksın. Şimdi, ıslak ıslak okula nasıl gideceksin? Bir düşün bakalım. Benim adım Ali. Ben giderim arkadaş. Şu ayakkabıyı bulduğum gibi okula da giderim diyorsun. Doğrusu da bu... Öğretmen kızarsa ki haklıdır, kızsın. Açıklar özür dilersin.”

Yeniden koşmaya başladım. Başımın üzerinde bir sürü kuş sevincimi paylaşmak ister gibi ötüşerek dönenip duruyordu. Mustafa amcağı düşündüm. Şimdi burada olsaydı kuşların fotoğrafını çekmek için sabırla deklanşörünü ayarlayıp uygun zamanı beklerdi. Mustafa amcanın evindeki duvarlar soyu tükenmiş kuşların fotoğraflarıyla doluydu. Yılan Kartalı, Kızıl Akbaba, Aladoğan ve adını bilmediğim daha pek çoğu. Her yıl bilinçsiz avcılar yüzünden birçok kuş türü yok oluyordu. Köydeki çocuklar aramızda, onun evine, “Ölü kuşlar evi,” diyorduk.

Ormanın en güzel zamanı bahar aylarıdır. Her tarafta çiçekler, kelebekler, böcekler, kuşlar bambaşka bir dünya görürsünüz.

Ormandan çıkıp komşu köye giden yolu da geçince biraz yavaşladım. Dinlenmek istiyordum. Patlama sesleri duyunca dönüp dağın eteğine baktım. Yanılmamıştım. Yükselen duman bulutuna bakılırsa madenden geliyordu. Öğretmenimiz maden şirketlerinin doğaya verdiği zararları anlatmış, yok olan bitkileri, hayvanları ve kirlenen suyun halk sağlığı üzerindeki etkilerini anlatan kompozisyonlar yazdırmıştı.

Okula yaklaştığımda paçalarımın hâlâ su damlıyordu, ama rüzgâr, gömleğimi sırtıma yapışmayacak kadar kurutmuştu. Yine de üşüyordum.

Ders zili yeni çalmıştı. Sınıfa girdiğimde öğretmen ıslak pantolonuma bakarken hafifçe gülümseyerek harlı yanan odun sobasını işaret etti. İtiraz

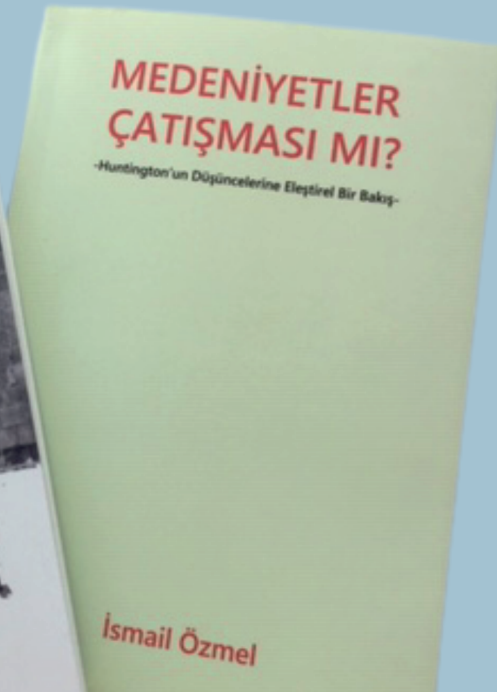
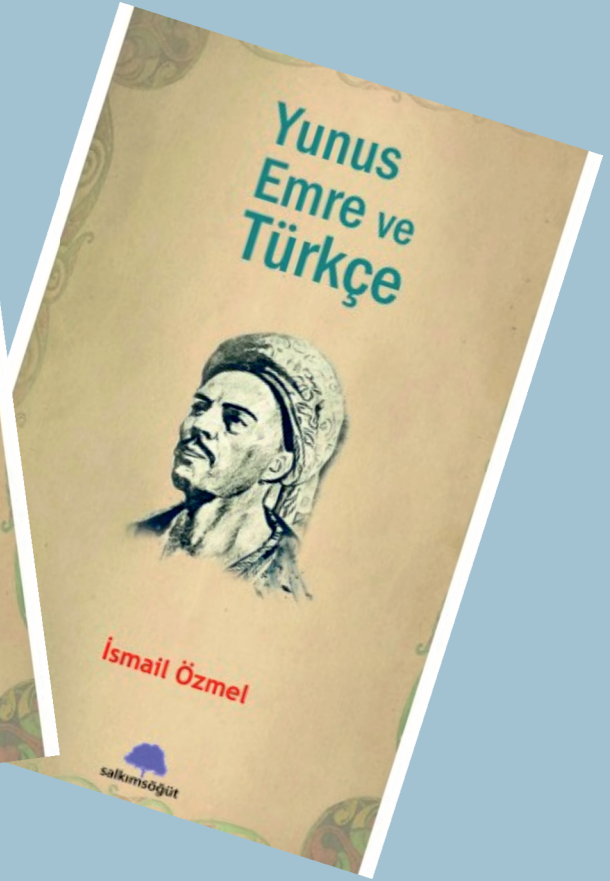
etmeden sobaya yaklaşıp ellerimi, yüzümü, üşüyen bütün vücudumu ısıtmaya başladım.

Ağaç deyince aklınıza ne geliyor desem? Meyvesi, gölgesi, ocakta yakacak odun, pencereler, kapılar, evler ve daha bir sürü şey sayarsınız ama küçük bir çocuğun ayakkabısını kurtaran gelmez değil mi?

O gün okula ıslak elbiselerle de olsa ayakkabımı kurtararak gittiğim için gururluydum. Ve yaşadıklarım bir fotoğraf makinesinin flaşı gibi patlayıp anılarımın arasına girdi.

Bizim köyümüzün öyküleri bir günlük değil bir ömürlük olur. Benim için de ayakkabımın dereye düşmesi hayatım boyunca unutamayacağım bir anı olarak belleğimde kaldı.

Salkımsöğüt Yayın Evinden Çıktı

9 771306 373006

96.SAYI 15 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE